

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.3.1.2025

Pan
dr hab. Filip Musiał
Dyrektor
Oddziału Instytutu Pamięci
Narodowej w Krakowie
Oddział Instytutu Pamięci
Narodowej w Krakowie
ul. Stefana Czarnieckiego 3
30-536 Kraków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/076 Gospodarka finansowo-majątkowa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji
Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie, ul. Stefana Czarnieckiego 3, 30-536 Kraków ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	dr hab. Filip Musiał, Dyrektor Oddziału, od 24 sierpnia 2016 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Gospodarowanie majątkiem w ramach bieżącego zarządzania, w tym pozyskiwanie nieruchomości na cele statutowe. 2. Rozporządzanie środkami finansowymi.
Okres objęty kontrolą	lata 2022-2025 (do 5 maja)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontrolerzy	1. Paweł Karbownik, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/22/2025 z 24 stycznia 2025 r. 2. Barbara Antkiewicz, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LKR/23/2025 z 24 stycznia 2025 r. 3. Piotr del Fidali, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/45/2025 z 7 marca 2025 r. 4. Hubert Brzozowski, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LKR/46/2025 z 11 marca 2025 r. 5. Tadeusz Woźniak, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/51/2025 z 25 marca 2025 r.

(akta kontroli str. 1-4, 1208-1210, 2147-2148, 3281-3282, 9544-9545)

---

¹ Dalej: *Oddział*.

² Dalej: *Dyrektor*.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że gospodarka finansowo-majątkowa Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej⁵ w Krakowie prowadzona była co do zasady prawidłowo. Wartość wydatków dokonanych z naruszeniem przepisów prawa, nierzetelnie czy niegospodarnie, w łącznej wysokości 189,9 tys. zł, nie przekraczała 0,2% wydatków Oddziału zrealizowanych w latach 2022-2024⁶.

W okresie objętym kontrolą Oddział przejął w trwały zarząd zaadaptowany na jego potrzeby budynek w Krakowie, co pozwoliło ograniczyć koszty najmu nieruchomości. Niemniej jednak Oddział – w ocenie NIK – nie podjął wystarczających działań w celu zapewnienia optymalnego zagospodarowania powierzchni biurowej w nowej siedzibie, wskutek czego od października 2024 r. ponosił niezasadne i niegospodarne wydatki na najem; do końca marca 2025 r. wyniosły one 87,1 tys. zł. Nierzetelnie ponadto zaplanowano okres najmu lokalu na potrzeby gospodarcze, co doprowadziło w 2023 r. do niecelowego wydatkowania 4,2 tys. zł.

NIK zwraca uwagę na wykorzystanie powierzchni wystawowo-konferencyjnej przez Delegaturę IPN w Kielcach. Powierzchnia taka była dostępna od lipca 2024 r. w siedzibie Delegatury, jednak użytkowano ją sporadycznie. Jednocześnie Oddział kontynuował najem lokali o funkcji wystawowo-konferencyjnej w centrum Kielc, organizując tam szereg wydarzeń edukacyjno-promocyjnych, a koszt najmu w okresie od lipca 2024 r. do końca marca 2025 r. wyniósł 130,9 tys. zł. W związku z powyższym NIK zwraca uwagę na konieczność zoptymalizowania wykorzystania nowopowstałej powierzchni o funkcji wystawowo-konferencyjnej w miejsce dotychczas najmowanej.

Oddział zlecał niezbędne kontrole stanu nieruchomości, przy czym w dwóch przypadkach naruszono obowiązek utrzymania obiektów budowlanych w należytym stanie technicznym, w tym w zakresie bezpieczeństwa ich użytkowania. Dotyczyło to Oddziałowego Archiwum w Wieliczce, w przypadku którego nie podjęto od listopada 2023 r. niezbędnych działań w celu wykonania pilnego zalecenia po kontroli stanu konstrukcyjno-budowlanego, a także Delegatury IPN w Kielcach, w której nie zrealizowano dwóch zaleceń – odpowiednio od sierpnia 2021 r. oraz od sierpnia 2022 r. – po kontroli przewodów kominowych, mimo że w budynku użytkowana była instalacja gazowa. Zaniechania te NIK ocenia jako naruszające art. 61 pkt 1 Prawa budowlanego.

W latach 2022-2024 w Oddziale prawidłowo zarządzano zbędnymi lub zużytymi składnikami majątku ruchomego, eliminując koszty związane z ich utrzymywaniem i podejmując – w uzasadnionych przypadkach – próbę ich sprzedaży. W jednym przypadku – skanera przekazanego nieodpłatnie do Centrali IPN – Izba stwierdziła niedopełnienie procedury oceny składnika majątkowego i uznania go za zbędny w działalności Oddziału.

---

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę w formie opisowej.

⁵ Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu; dalej: *IPN*.

⁶ 0,6% wydatków Oddziału poniesionych w latach 2022-2024 z wyłączeniem wydatków na wynagrodzenia i pochodne.

Inwentaryzację składników majątkowych na koniec 2023 r. przeprowadzono w terminach oraz w sposób zgodny z art. 26 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁷, z wyjątkiem: aktywów będących własnością innych jednostek, powierzonych jednostce do używania, których nie objęto na koniec 2023 r. spisem z natury, a także składników majątkowych nieznajdujących się na terenie strzeżonym, których nie objęto spisem z natury na koniec 2022 r. i 2024 r. Izba zwraca ponadto uwagę na powoływanie w skład zespołów spisowych pracowników odpowiedzialnych za inwentaryzowane mienie, co stwarza ryzyko niezapewnienia rzetelności i bezstronności spisu.

Szczegółowe badanie wydatków na oprogramowanie komputerowe (pięć pozycji na łączną kwotę 494,0 tys. zł) oraz na licencje związane z przeniesieniem autorskich praw majątkowych oraz praw autorskich (10 pozycji na łączną kwotę 116,2 tys. zł) wykazało opóźnienia w dwóch przypadkach wdrażania oprogramowania (98,6 tys. zł), co skróciło o co najmniej 5-6 miesięcy możliwość skorzystania przez Oddział ze wsparcia i gwarancji.

W zakresie gospodarowania flotą samochodową w Oddziale nie stwierdzono nieprawidłowości skutkujących ponoszeniem nieuzasadnionych kosztów, a wykorzystywanie samochodów służbowych wynikało z potrzeb Oddziału. NIK zwraca jednak uwagę na rejestrowanie wyjazdów służbowych na papierowych kartach drogowych i brak elektronicznej ewidencji przebiegu pojazdów, co znacznie utrudniało efektywne zarządzanie flotą samochodową w Oddziale.

Badanie przeprowadzone na próbie wydatków w łącznej wysokości 3 189,9 tys. zł (10,5% wydatków Oddziału z wyłączeniem środków na wynagrodzenia i pochodne) nie wykazało wydatków niecelowych lub niegospodarnych. Oddział, w tym Delegatura IPN w Kielcach, prowadziły działalność realizującą zadania statutowe IPN, jakkolwiek efekty podejmowanych działań nie zawsze były mierzalne w krótkim okresie, z uwagi na specyfikę ustawowych zadań. Niemniej jednak stwierdzone przypadki braku dokumentowania rozeznania rynku albo nieprzeprowadzania rozeznania rynku przed udzieleniem zamówienia ograniczały przejrzystość procesów zakupowych, co mogło niekorzystnie wpływać na efektywność wydatkowanych środków publicznych.

Polityka płacowo-kadrowa Oddziału w okresie objętym kontrolą nie budziła zastrzeżeń. Ze służbowych kart płatniczych korzystano – co do zasady – w sposób zgodny z wewnętrznymi regulacjami IPN, gospodarnie i celowo.

Stwierdzone przypadki nieprawidłowości w rozporządzaniu środkami finansowymi dotyczyły w szczególności:

- zawarcia trzech umów zlecenia na łączną kwotę 72,6 tys. zł bez formalnego zatwierdzenia planowanych wydatków w budżecie Oddziału, tj. z naruszeniem wewnętrznych przepisów IPN dotyczących udzielania zamówień publicznych;
- zamieszczenia w Biuletynie Zamówień Publicznych⁸ ogłoszenia o wykonaniu umowy o wartości 385,0 tys. zł netto z opóźnieniem wynoszącym 188 dni od

---

⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.; dalej: *ustawa o rachunkowości*.

⁸ Dalej: *BZP*.

jej wykonania, co było niezgodne z art. 448 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁹;

- rozliczenia wykonawcy z wykonania umowy o wartości 25,2 tys. zł na podstawie niekompletnej dokumentacji w stosunku do wymogów określonych w tej umowie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej¹⁰ kontrolowanej działalności

W okresie objętym kontrolą Oddział był jedną z 11 jednostek organizacyjnych – oddziałów IPN. Jednostką organizacyjną podległą Oddziałowi pozostawała Delegatura IPN w Kielcach¹¹.

Oddział prowadził gospodarkę finansową w ramach części budżetowej 13 na zasadach państwowej jednostki budżetowej, dysponenta III stopnia. Wydatki ponoszone były w ramach działu 751 *Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa*, rozdziału 75112 *Jednostki podległe Instytutowi Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu*, oraz w ramach działu 921 *Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego*, rozdziału 92128 *Działalność dotycząca miejsc pamięci narodowej oraz ochrony pamięci walk i męczeństwa realizowana przez jednostki podległe Instytutowi Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu*.

W 2022 r. łączne wydatki Oddziału wyniosły 28 232,1 tys. zł, z tego 26 734,0 tys. zł w dziale 751 oraz 1 498,1 tys. zł w dziale 921. W 2023 r. było to odpowiednio 30 748,2 tys. zł (108,9% wydatków zrealizowanych w 2022 r.): 28 952,0 tys. zł oraz 1 796,2 tys. zł, a w 2024 r. 35 181,1 tys. zł (114,4% środków wydatkowanych w 2023 r. oraz 124,6% wykonanych w 2022 r.): 33 340,7 tys. zł i 1 840,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 19-140, 2150, 2163, 2900-2901, 3891-3904)

OBSZAR 1. Gospodarowanie majątkiem w ramach bieżącego zarządzania, w tym pozyskiwanie nieruchomości na cele statutowe

Opis stanu faktycznego

1.1. Oddział wg stanu na 1 stycznia 2025 r. dysponował sześcioma nieruchomościami, z tego:

- 1) trzema budynkami pozostającymi w trwałym zarządzie:
  - a. przy ul. S. Czarnieckiego 3 w Krakowie, o powierzchni użytkowej 2 791 m², przeznaczonym na działalność statutową Oddziału¹², pozostającym w jego zarządzie od 20 marca 2024 r.,

⁹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1320; dalej: *pzp*.

¹⁰ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ Dalej także: *DKi* lub *Delegatura*.

¹² Dalej: *siedziba Oddziału*. W budynku znajdowała się m.in. powierzchnia biurowa, salki edukacyjno-konferencyjno-wystawiennicze, księgarnia, zakładowe archiwum oraz magazyny: Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej (dalej: *OBEN*), Oddziałowego Biura Badań Historycznych (dalej: *OBBH*), Oddziałowego Biura Administracyjno-Gospodarczego (dalej: *OBAG*), Wieloosobowego Stanowiska do spraw Poszukiwań i Identyfikacji (dalej: *WSPiI*) i Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa (dalej: *OBUMiM*).

- b. przy al. Na Stadion 1 w Kielcach, o powierzchni użytkowej 1 823 m², przeznaczonym na działalność statutową Delegatury IPN w Kielcach¹³,
  - c. przy pl. M. Skulimowskiego 1 w Wieliczce¹⁴, o powierzchni użytkowej 2 174 m², przeznaczonym na działalność statutową oddziałowego archiwum¹⁵;
- 2) dwoma najmowanymi częściami budynków – lokalami:
- a. przy ul. Reformackiej 3 w Krakowie, o powierzchni użytkowej 634 m², wykorzystywanymi jako siedziba Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu¹⁶ i Oddziałowego Biura Lustracyjnego¹⁷; odrębna umowa najmu zawarta przez Oddział dotyczyła wewnętrznej klatki schodowej;
  - b. przy ul. Warszawskiej 5 w Kielcach, o powierzchni użytkowej 500 m², wykorzystywanymi na Centrum Edukacyjne Przystanek Historia¹⁸ Delegatury IPN w Kielcach

(akta kontroli str. 6-7, 17-18, 3317-3344)

W okresie objętym kontrolą Oddział dysponował ponadto następującymi nieruchomościami najmowanymi:

- 1) lokalami przy ul. J. Dunajewskiego 8 w Krakowie:
  - a. o powierzchni użytkowej 1 999 m² wykorzystywanej na cele edukacyjne, administracyjno-biurowe i magazynowe, do 30 września 2024 r.,
  - b. o powierzchni użytkowej 65 m² wykorzystywanej na cele biurowe, do 31 sierpnia 2024 r.,
  - c. o powierzchni użytkowej 40 m² wykorzystywanej na cele magazynowe, od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r.;
- 2) garażem przy ul. Garbarskiej 7a w Krakowie, do 30 czerwca 2024 r.;
- 3) dwoma miejscami parkingowymi przy ul. Garbarskiej 7a w Krakowie, do 31 grudnia 2024 r.

(akta kontroli str. 658, 660, 665-666)

W dyspozycji Oddziału od 20 marca 2024 r. pozostawały dwie nieruchomości niezabudowane (działki) znajdujące się przy ul. Rękawka w Krakowie o pow. 2 299 m² oraz 367 m².

Działki, jak poinformował Dyrektor, przeznaczone były pod realizację inwestycji „Budynek o funkcji magazynowo-biurowo-konferencyjnej”. W 2024 r. *Centrala IPN rozstrzygnęła przetarg na realizację inwestycji w formule zaprojektuj i wybuduj. Obecnie działanie znajduje się na etapie opracowania [...] dokumentacji projektowej [...]. Jest to etap 12-miesięczny do 22 VII 2025 r. [...]. Inwestycja pozwoli na całkowitą rezygnację z wynajmowanych pomieszczeń, a przede wszystkim na przeniesienie*

¹³ Dalej: *siedziba Delegatury*. W budynku znajdowały się m.in. magazyny archiwalne, powierzchnie biurowe, pracownia reprografii, czytelnia i sala konferencyjna.

¹⁴ Dalej: *siedziba archiwum*. W budynku znajdowały się m.in. magazyny archiwalne, powierzchnie biurowe, pracownia reprografii i czytelnia.

¹⁵ Dalej: *OA*.

¹⁶ Dalej: *OKŚZpNP*.

¹⁷ Dalej: *OBL*.

¹⁸ Na organizację wystaw, warsztatów, prelekcji, zajęć edukacyjnych, itp., a powierzchnia podpiwniczenia wykorzystywana była na cele magazynowe.

Oddziałowego Archiwum z Wieliczki [...]. [...] nieruchomość w Wieliczce zostanie przekazana do zasobu Skarbu Państwa.

(akta kontroli str. 3290, 3294, 3303-3321, 3365-3368)

1.2. W okresie objętym kontrolą Dyrektor nie występował do Skarbu Państwa o przydzielenie nieruchomości na siedzibę Oddziału lub DKi ani nie zgłaszał takich wniosków do Prezesa IPN.

(akta kontroli str. 1219, 1222)

1.3. Dla trzech nieruchomości pozostających w trwałym zarządzie Oddziału prowadzono książki obiektu budowlanego¹⁹, zawierające wpisy w zakresie określonym w art. 60a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane²⁰, z wyjątkiem robót budowlanych prowadzonych w związku z przebudową pomieszczeń magazynowych w siedzibie Delegatury, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Ponadto wpisy w KOB siedziby Delegatury oraz siedziby archiwum dotyczące przeprowadzonych kontroli, o których mowa w art. 62 ust. 1 Prawa budowlanego, nie zawierały ustaleń dokonanych w zakresie kontroli; informacji, czy zostały stwierdzone nieprawidłowości, a także zaleceń wskazujących czynności mające na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, tj. informacji określonych w § 6 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie książki obiektu budowlanego oraz systemu cyfrowa książka obiektu budowlanego²¹, co również opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 674, 766, 768, 1193-1207, 3283-3288, 6652-6683)

W siedzibie Delegatury oraz w siedzibie archiwum przeprowadzano w latach 2022-2024 okresowe kontrole stanu technicznego obiektów, w terminach i w zakresie zgodnym z art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. „a” i „c” Prawa budowlanego. Kontrole zlecano osobom posiadającym odpowiednie uprawnienia lub kwalifikacje, określone w art. 62 ust. 4-6 Prawa budowlanego.

W wyniku przeprowadzonych w latach 2022-2024 corocznych kontroli stanu konstrukcyjno-budowlanego budynków sformułowano następujące zalecenia pilne:

- a) w przypadku siedziby Delegatury – jedno zalecenie w protokole z kontroli 25 listopada 2024 r., dotyczące przerobienia podłączenia klimatyzatora w celu uszczelnienia przejścia kabli do budynku, z uwagi na jego zalewanie – dostawanie się wody deszczowej po kablach i rurkach systemu wentylacyjnego.

Do czasu kontroli NIK zalecenie nie zostało zrealizowane. Jak wyjaśniła Naczelnik OBAG, prace w tym zakresie zostały zaplanowane na 2025 r. i *będą przeprowadzone w ramach dostępnych środków finansowych*.

- b) w przypadku siedziby archiwum:

---

¹⁹ Dalej: *KOB*.

²⁰ Dz. U. z 2024 r. poz. 725, ze zm.; dalej: *Prawo budowlane*.

²¹ Dz. U. poz. 2778; dalej: *rozporządzenie w sprawie cKOB*. Rozporządzenie weszło w życie 1 stycznia 2023 r.

- jedno zalecenie w protokole z kontroli 14 listopada 2021 r. oraz z kontroli 15 listopada 2022 r., dotyczące opadania płytek przy schodach tarasu przed wejściem do budynku.

Zalecone prace zostały wykonane w 2023 r.

- jedno zalecenie w protokole z kontroli 15 listopada 2023 r. oraz z kontroli 29 listopada 2024 r., dotyczące koniecznych obróbek z blachy powlekanej na całym ciągu ogrodzenia w celu zapobieżenia dalszej degradacji jego elewacji.

Zalecone prace nie zostały wykonane do czasu kontroli NIK, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

- jedno zalecenie w protokole z kontroli z kontroli 29 listopada 2024 r., dotyczące podniesienia płytek przed wejściem głównym.

Do czasu kontroli NIK zalecenie nie zostało zrealizowane. Jak wyjaśniła Naczelnik OBAG, prace w tym zakresie zostały zaplanowane na 2025 r. i zostaną zrealizowane w okresie letnim.

W wyniku przeprowadzonych w latach 2022-2024 kontroli przewodów kominowych:

- a) w przypadku siedziby Delegatury sformułowano nieprawidłowości i zalecenia, które od 2022 r. do czasu prowadzenia kontroli NIK nie zostały zrealizowane, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- b) w przypadku siedziby archiwum nie sformułowano nieprawidłowości ani zaleceń.

Kontrole instalacji i aparatów gazowych przeprowadzone w latach 2022-2024 w siedzibie Delegatury i siedzibie archiwum nie wykazały nieprawidłowości i nie sformułowano w ich wyniku zaleceń.

(akta kontroli str. 878, 883, 1033-1084, 1124-1125, 2033-2146, 6697-6701)

W stosunku do siedziby Oddziału przy ul. S. Czarnieckiego 3 w Krakowie do czasu kontroli NIK nie były wymagane okresowe przeglądy stanu technicznego obiektu, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 Prawa budowlanego. W budynku przeprowadzono natomiast 11 października 2024 r. kontrolę bezpiecznego użytkowania obiektu w związku z wystąpieniem pożaru, tj. okoliczności, o której mowa w art. 61 pkt 2 Prawa budowlanego, co było zgodne z art. 62 ust. 1 pkt 4 tej ustawy.

(akta kontroli str. 1194-1204)

Koszt prac remontowych i naprawczych w nieruchomościach użytkowanych przez Oddział wyniósł w latach 2022-2024 łącznie 396,4 tys. zł²², z tego 24,9 tys. zł w 2022 r., 171,2 tys. zł w 2023 r. oraz 200,3 tys. zł w 2024 r.

(akta kontroli str. 878, 883, 1084-1133)

---

²² 181,6 tys. zł dotyczyło siedziby archiwum, 121,8 tys. zł siedziby Oddziału (w 2024 r.), 62,9 tys. zł lokali przy ul. Reformackiej 3 w Krakowie, 25,0 tys. zł siedziby Delegatury, a 5,1 tys. zł lokali przy ul. Warszawskiej 5 w Kielcach.

Naczelnik OBAG wyjaśniła, że w okresie objętym kontrolą NIK w Oddziale nie tworzono planów remontowych. *Środki przeznaczone w budżecie na remonty [...] przeznaczane były na usuwanie skutków nieprzewidzianych zdarzeń występujących w substancji budynków oraz bieżących potrzeb powstałych w związku z naturalnym zużywaniem obiektów.*

(akta kontroli str. 2033, 2036)

Koszty poniesione na utrzymanie nieruchomości będących w trwałym zarządzie Oddziału²³ w latach 2022-2024 wyniosły 3 407,24 tys. zł²⁴, z tego 878,5 tys. zł w 2022 r., 1 014,5 tys. zł w 2023 r. i 1 514,1 tys. zł w 2024 r. Najwyższe koszty dotyczyły energii elektrycznej (1 138,7 tys. zł), usług sprzątnia (1 110,5 tys. zł) oraz gazu (500,9 tys. zł).

Koszty poniesione na utrzymanie nieruchomości najmowanych przez Oddział, dotyczące ww. kategorii zakupów i opłat²⁵, w latach 2022-2024 wyniosły 2 631,1 tys. zł²⁶, z tego 889,7 tys. zł w 2022 r., 971,3 tys. zł w 2023 r. i 770,2 tys. zł w 2024 r. Najwyższe koszty dotyczyły energii elektrycznej (829,4 tys. zł), gazu (675,9 tys. zł) oraz usług sprzątnia (508,6 tys. zł).

(akta kontroli str. 672, 676, 766-767, 1516-1520, 1529)

Koszty ubezpieczeń majątkowych nieruchomości pozostających w trwałym zarządzie Oddziału oraz najmowanych przez Oddział wyniosły w latach 2022-2024 łącznie 65,1 tys. zł, z tego w 2022 r. 16,7 tys. zł, w 2023 r. 13,5 tys. zł oraz w 2024 r. 34,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 766-767, 1529, 9551-9578)

Dyrektor wyjaśnił, że w latach 2022-2025 przeprowadzano działania związane z obniżeniem kosztów utrzymania nieruchomości [...], co było efektem bieżących analiz zmierzających do wprowadzania oszczędności [...], m.in. ograniczono częstotliwość i zakres usług sprzątnia; z zakresu usługi usunięto zakup przez wykonawcę środków czystości, co ograniczyło koszty ogólne, jednak zwiększyło zakres obowiązków pracowników OBAG; w lokalach użytkowanych przez Oddział i DKi wymieniono żarówki na energooszczędne lub ledowe; w siedzibie Delegatury od 2024 r. uruchomiono instalację fotowoltaiczną, a także zainstalowano dwa kompensatory mocy biernej; również w budynku przy ul. Reformackiej 3 w Krakowie i w siedzibie archiwum zamontowano kompensatory mocy biernej.

(akta kontroli str. 1219-1222)

---

²³ Uwzględniono koszty dotyczące zużycia energii elektrycznej, wody, gazu, ogrzewania, odbioru śmieci i ścieków, usług portierskich i ochrony, konserwacji, sprzątnia oraz podatku od nieruchomości.

²⁴ 1 589,0 tys. zł dotyczyło siedziby archiwum, 1 478,6 tys. zł siedziby Delegatury, a 339,6 tys. zł siedziby Oddziału (w 2024 r.).

²⁵ A także miejsca postojowego, tzw. koperty (przy ul. Reformackiej 3 w Krakowie).

²⁶ 1 454,3 tys. zł dotyczyło lokali przy ul. Dunajewskiego 8 w Krakowie, 909,7 tys. zł lokali przy ul. Reformackiej 3 w Krakowie (wraz z klatką schodową), a 267,2 tys. zł lokali przy ul. Warszawskiej 5 w Kielcach.

W stosunku do nieruchomości pozostających w trwałym zarządzie Oddziału nie wpłynęły w latach 2022-2025 (wg stanu na 25 lutego) skargi dotyczące utrzymania lub użytkowania nieruchomości.

(akta kontroli str. 878, 884)

1.4. W nieruchomościach, którymi zarządzał oraz które najmował Oddział w okresie objętym kontrolą, nie było pomieszczeń noclegowych.

(akta kontroli str. 18, 666)

Łączne koszty najmu (z tytułu czynszu) lokali, garażu i miejsc parkingowych poniesione przez Oddział w latach 2022-2024 wyniosły 3 073,5 tys. zł, z tego:

- przy ul. Reformackiej 3 w Krakowie: powierzchni administracyjno-biurowej (634 m²) – 202,8 tys. zł, klatki schodowej – 11,3 tys. zł;
- przy ul. Dunajewskiego 8 w Krakowie: powierzchni edukacyjnej / administracyjno-biurowej / magazynowej (1 999 m²) – 2 525,4 tys. zł, powierzchni biurowej (65 m²) – 115,7 tys. zł, powierzchni magazynowej (40 m²) – 10,0 tys. zł;
- przy ul. Garbarskiej 7a w Krakowie: garażu – 9,0 tys. zł, dwóch miejsc parkingowych – 16,6 tys. zł;
- przy ul. Warszawskiej 5 w Kielcach: powierzchni edukacyjnej / administracyjno-biurowej / magazynowej (500 m²) – 182,6 tys. zł.

(akta kontroli str. 658-660, 665-666)

W sprawie oceny zapotrzebowania na powierzchnię biurową Dyrektor wyjaśnił, że przeprowadzono ją *w ramach przygotowania do procesu inwestycyjnego związanego z remontem budynku przy ul. Czarnieckiego 3 oraz planowaną budową obiektu przy ul. Rękawki 41. Efekt tej analizy został uwzględniony w sformułowanym przez Inwestora, a więc Centralę IPN, Programie Inwestycji [...] „Budowa siedziby Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej [...] w Krakowie”. [...] pierwotnie planowano równolegle prace nad adaptacją budynku przy ul. Czarnieckiego 3 oraz budowę nowego budynku przy ul. Rękawki 41. Jednak ze względu na konieczność zmian wprowadzanych do Miejscowego Planu Zagospodarowania Inwestor zdecydował o etapowaniu prac i przeprowadzeniu w pierwszej fazie remontu budynku przy ul. Czarnieckiego 3. [...]*

(akta kontroli str. 1219, 1222-1225)

Oddział utrzymywał najem lokali na dwóch piętrach budynku przy ul. Reformackiej 3 w Krakowie na potrzeby OKŚZpNP (I piętro) oraz OBL (II piętro), pomimo że posiadał w nowej siedzibie Oddziału przy ul. Czarnieckiego 3 w Krakowie wystarczającą liczbę stanowisk pracy dla co najmniej jednej z ww. komórek organizacyjnych. Z tego tytułu w okresie od października 2024 r. do końca marca 2025 r. poniesiono koszty w wysokości 87,1 tys. zł, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 666, 1529, 3345-3357, 6686, 6963-6970, 9673, 9680)

Oddział utrzymywał najem lokali w budynku przy ul. Warszawskiej 5 w Kielcach, pomimo że co najmniej od lipca 2024 r. dysponował odpowiednią powierzchnią o funkcji wystawowo-konferencyjnej w budynku pozostającym w trwałym zarządzie Oddziału przy al. Na Stadion 1 w Kielcach. Z tego tytułu w okresie od lipca 2024 r. do końca marca 2025 r. poniesiono koszty w wysokości 130,9 tys. zł.

Najmowane lokale spełniały głównie funkcję wystawowo-konferencyjną: na powierzchni użytkowej parteru, wynoszącej 306 m², znajdowały się sala wystawowa oraz sala wykładowa na 120 osób²⁷. Jednocześnie w siedzibie Delegatury po jej przebudowie zapewniono salę wystawowo-konferencyjną o powierzchni 164 m², która mogła pomieścić do 144 osób; obok niej dostępne było zaplecze sali (17 m²), szatnia (12 m²) oraz trzy sanitariaty, w tym dla osób z niepełnosprawnościami.

W sprawie zasadności najmu lokali przy ul. Warszawskiej 5 w Kielcach, podczas gdy siedziba Delegatury przy al. Na Stadion 1 dysponowała łączną powierzchnią użytkową przekraczającą 1 800 m², a w szczególności co najmniej od lipca 2024 r. salą wystawowo-konferencyjną na 144 osoby, Dyrektor wyjaśnił m.in., że budynek przy ul. Warszawskiej 5 znajduje się w centrum Kielc, w dogodnym komunikacyjnie miejscu. Lokal jest siedzibą Referatu Edukacji Narodowej (pokój biurowy dla czterech pracowników, z zapleczem socjalnym) oraz asystenta prasowego Delegatury, którego miejscem pracy jest recepcja. Jest zarazem siedzibą Centrum Edukacyjnego Przystanek Historia IPN. Obejmuje przestrzeń wystawienniczą oraz przestrzeń, w której mogą odbywać się konferencje, dyskusje, wykłady, i inne [...], a także małą czytelnię dostępną dla osób odwiedzających Przystanek Historia. Prowadzone są w niej zarazem zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży [...]. Piwnica pełni rolę przestrzeni technicznej do przechowywania wystaw, która ze względów ekonomicznych i logistycznych powinna być ulokowana w bezpośrednim sąsiedztwie sali wystawienniczej.

Dyrektor wyjaśnił także m.in., że relatywnie niski koszt utrzymania tej przestrzeni [...] jest kompensowany przez efekty społeczno-merytoryczne. Przeszklona ściana od ulicy jest wykorzystywana do ekspozycji wystaw edukacyjnych. Lokalizacja budynku w centrum miasta jest atutem – pozytywnie wpływa na zwiększenie dostępności oferty Instytutu [...]. Ułatwia uczestnictwo w zajęciach grupom zorganizowanym, zachęca do udziału w przedsięwzięciach naukowych, edukacyjnych i wystawienniczych osoby indywidualne. Budynek jest otwarty dla zwiedzających od wtorku do piątku [...], a także w wyznaczone dni [...], w czasie odbywających się wydarzeń. Lokalizacja Przystanku pozytywnie wpływa na utrzymywanie bliskich i stałych kontaktów z redakcjami lokalnych mediów. [...] Rezygnacja z prowadzenia działalności edukacyjnej przy ul. Warszawskiej 5 pociągałaby za sobą konieczność poniesienia dodatkowych nakładów na promocję działalności w nowej siedzibie przy al. Na Stadion 1, aby odnieść porównywalny efekt społeczny. Budynek przy al. Na Stadion 1 znajduje się na obrzeżach miasta, jest trudniej dostępny.

Dodał, że zapewne w pewnej perspektywie czasu decyzja w tym zakresie będzie rozważana.

(akta kontroli str. 666, 1219, 1226-1227, 1529, 3358-3364, 6963-6970, 8158-8172, 8280-8311, 9679-9680)

Przestrzeń wystawowo-konferencyjna w siedzibie Delegatury wykorzystywana była sporadycznie: od jej uroczystego otwarcia 7 czerwca 2024 r. do końca lutego 2025 r. odbyło się tam osiem wydarzeń, w tym jedno zorganizowane przez podmiot zewnętrzny. Powierzchnia spełniająca tę funkcję w budynku przy

---

²⁷ A ponadto sanitariaty, recepcja, serwerownia, pomieszczenie biurowe dla czterech osób oraz pomieszczenie socjalne.

ul. Warszawskiej 5 w Kielcach była w całym okresie objętym kontrolą miejscem licznych wydarzeń o charakterze wystawowym, edukacyjnym czy konferencyjno-warsztatowym.

(akta kontroli str. 6622-6651, 6705-6709, 9546-9550)

Najem lokalu o pow. 40 m² w budynku przy ul. Dunajewskiego 8 w Krakowie był niezasadny w okresie od 1 sierpnia do 31 grudnia 2023 r., co zostało szczegółowo opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 972-984, 1324-1376, 1411-1427, 6880-6882, 8140-8157)

W związku z utworzeniem nowych biur w Centrali IPN²⁸ nie wystąpiło w Oddziale zapotrzebowanie na nowe stanowiska pracy i nie zatrudniono nowych pracowników. Jak wyjaśnił Dyrektor, *Regulamin Organizacyjny nie przewiduje dodatkowych etatów dla tych biur w OIPN w Krakowie, ani w Delegaturze IPN w Kielcach*.

(akta kontroli str. 1219, 1225)

Koszty okazjonalnego najmu powierzchni przez Oddział w latach 2022-2024 wyniosły łącznie 93,7 tys. zł, z tego 0,4 tys. zł w 2022 r., 61,6 tys. zł w 2023 r. oraz 31,6 tys. zł w 2024 r.

Najwyższe koszty dotyczyły najmu powierzchni na potrzeby reprezentowania wydawnictwa IPN na Międzynarodowych Targach Książki w Krakowie w 2023 r. – 17,4 tys. zł²⁹ oraz w 2024 r. – 16,6 tys. zł³⁰, a także organizacji występu Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego pt. „Rzuciliśmy życie na szarżę” w związku z obchodami Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych na Targach Kielce w 2023 r. – 14,8 tys. zł.

(akta kontroli str. 1530-1538, 1541-1567, 6710-6713)

1.5. Oddział w latach 2022-2024 dysponował wg stanu na 31 grudnia:

- a) 2022 r. aktywami trwałymi o łącznej wartości 8 479,4 tys. zł, z czego wartości niematerialne i prawne stanowiły wartość 67,7 tys. zł, natomiast rzeczowe aktywa trwałe 8 317,2 tys. zł. W ramach środków trwałych grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu) stanowiły wartość 213,0 tys. zł, natomiast budynki, lokale, prawa do lokali i obiekty inżynierii lądowej i wodnej 6 379,3 tys. zł;
- b) 2023 r. aktywami trwałymi o łącznej wartości 8 049,0 tys. zł, z czego wartości niematerialne i prawne stanowiły wartość 125,5 tys. zł, natomiast rzeczowe aktywa trwałe 7 847,8 tys. zł. W ramach środków trwałych grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu) stanowiły wartość 213,0 tys. zł, natomiast budynki, lokale, prawa do lokali i obiekty inżynierii lądowej i wodnej 6 055,0 tys. zł;
- c) 2024 r. aktywami trwałymi o łącznej wartości 75 349,5 tys. zł, z czego wartości niematerialne i prawne stanowiły wartość 120,3 tys. zł,

---

²⁸ W 2021 r. Biuro Nowych Technologii, Biuro Rzecznika Prasowego, Biuro Współpracy Międzynarodowej; w 2022 r. Biuro Wydarzeń Kulturalnych, Biuro Przystanków Historia.

²⁹ Koszt brutto obejmujący wynajem powierzchni, opłatę rejestracyjną wystawcy, dodatkową grafikę stoiska, wyposażenie stoiska, wykładzinę oraz internet.

³⁰ Jw.

natomiast rzeczowe aktywa trwałe 75 170,5 tys. zł. W ramach środków trwałych grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu) stanowiły wartość 14 989,8 tys. zł, natomiast budynki, lokale, prawa do lokali i obiekty inżynierii lądowej i wodnej 58 579,2 tys. zł.

(akta kontroli str. 408, 433, 444, 658, 661-662, 665, 667-668, 8173-8183)

1.6. W okresie objętym kontrolą w Oddziale obowiązywała instrukcja sposobu i trybu gospodarowania składnikami rzeczowego majątku ruchomego i wartościami niematerialnymi i prawnymi będącymi w dyspozycji IPN oraz sposobu i trybu ewidencjonowania tego majątku³¹.

(akta kontroli str. 3426, 3433-3467)

Oceny przydatności składników majątku ruchomego w Oddziale w okresie objętym kontrolą dokonywały komisje powołane przez Dyrektora, które w latach 2022-2024 przedstawiły propozycje zakwalifikowania 177 składników majątku ruchomego Oddziału o łącznej wartości początkowej 1 044,2 tys. zł do kategorii majątku zbędnego lub zużytego.

Z przeprowadzonej oceny komisje każdorazowo sporządzały protokół, załączając wykaz zużytych lub zbędnych składników majątkowych i proponując sposób ich zagospodarowania, co było zgodne z § 5 ust. 5 i 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 października 2019 r. w sprawie szczegółowego sposobu gospodarowania składnikami rzeczowymi majątku ruchomego Skarbu Państwa³². Informację o zbędnych lub zużytych składnikach rzeczowych majątku ruchomego zamieszczano w Biuletynie Informacji Publicznej IPN. Zbędne składniki majątku, przydatne do użytku przedstawiano do zagospodarowania innym jednostkom organizacyjnym IPN, co było zgodne z § 15 ust. 2 instrukcji gospodarowania składnikami majątku.

(akta kontroli str. 1220, 1227-1228, 1230-1514, 3440)

W okresie objętym kontrolą nie dokonywano zagospodarowania składników rzeczowych majątku ruchomego o wartości przekraczającej 200 tys. zł.

(akta kontroli str. 658, 663, 665, 669)

Sprzedaż składników majątkowych pracownikom miała miejsce dwukrotnie w latach 2022-2024: dwojgu pracownikom sprzedano łącznie trzy składniki o łącznej wartości rynkowej 0,9 tys. zł, o łącznej wartości początkowej 7,0 tys. zł.

Przy sprzedaży mienia pracownikom przestrzegano § 8 ust. 1 rozporządzenia w sprawie gospodarowania składnikami majątkowymi. Sprzedane składniki były uprzednio użytkowane do celów służbowych przez tych pracowników przez ponad 1 rok, a sprzedaży dokonywano w związku z rozwiązywaniem stosunku pracy, co nie wymagało zakwalifikowania mienia do kategorii majątku zbędnego lub zużytego.

(akta kontroli str. 1401-1410, 1502-1512)

---

³¹ Wprowadzona zarządzeniem Prezesa IPN z 23 grudnia 2019 r., ze zm.; dalej: *instrukcja gospodarowania składnikami majątku*.

³² Dz. U. z 2025 r. poz. 228; dalej: *rozporządzenie w sprawie gospodarowania składnikami majątkowymi*.

Dwa składniki majątkowe o łącznej wartości 106,7 tys. zł (łącznej wartości początkowej w wysokości 252,1 tys. zł), ustalonej zgodnie z § 3 ust. 2 ww. rozporządzenia, zakwalifikowane jako zbędne w działalności Oddziału, poddano próbie sprzedaży, każdorazowo w trybie przetargu publicznego.

W wyniku podjętych działań doszło do sprzedaży jednego składnika majątku o wartości 17,2 tys. zł (wartość oferty) w drugim przetargu publicznym, w którym cena wywoławcza wynosiła 10,8 tys. zł. Cena wywoławcza składnika w pierwszym przetargu publicznym, który nie odbył się z uwagi na brak złożonych ofert, wynosiła 21,7 tys. zł.

(akta kontroli str. 1232-1272, 1435-1475)

Do Centrali IPN przekazano w okresie objętym kontrolą (w 2023 r.) jeden składnik majątkowy o wartości 0,0 zł wg wartości księgowej brutto (wartość początkowa 314,4 tys. zł). Skaner nie został uprzednio poddany ocenie pod kątem jego przydatności do dalszego użytkowania w Oddziale, co było niezgodne z § 5 ust. 2 rozporządzenia w sprawie gospodarowania składnikami majątkowymi i zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1513-1514)

W pozostałych przypadkach składniki majątkowe zbędne lub zużyte podlegały likwidacji, którą przeprowadzono zgodnie z § 42 rozporządzenia w sprawie gospodarowania składnikami majątkowymi.

(akta kontroli str. 1275-1297, 1300-1400, 1411-1502)

1.7. Oddział w okresie objętym kontrolą nie prowadził gospodarki magazynowej, a materiały wydawane były do użytkowania bezpośrednio po zakupie, zgodnie z wnioskami złożonymi w Elektronicznym Systemie Ewidencji Wydatków³³.

Zakupione materiały biurowe oraz sprzęt po dostawie były bezpośrednio wydawane do użytkowania, a dowód zakupu był opatrzony opisem: towar wydano do używania. Zakupione środki trwałe i pozostałe środki trwałe rejestrowane były w odpowiednim module Teta³⁴, gdzie przypisywano je do użytkownika, a ten potwierdzał przyjęcie sprzętu, podpisując protokół.

W okresie objętym kontrolą Oddział nie prowadził samodzielnej sprzedaży czasopism i książek oraz innych publikacji czy przedmiotów przez księgarnię IPN lub przez placówki innych jednostek. Centrala IPN prowadziła taką sprzedaż za pośrednictwem księgarni zlokalizowanej w Oddziale (Oddział zapewniał lokal i obsługę pracownika³⁵) i pozostającej w dyspozycji wydawnictwa IPN. Również oddziałowy punkt sprzedaży wydawnictw IPN zlokalizowany na terenie Oddziału posiadał magazyn wydawnictw IPN podlegający Centrali IPN, działający na podstawie zarządzenia Prezesa IPN z 4 marca 2019 r.

(akta kontroli str. 672-674, 820-821, 2149-2150, 2163-2165, 2921, 3425-3426, 3432-3433)

---

³³ Dalej: ESEW. Narzędzie informatyczne wykorzystywane w IPN do planowania i przygotowywania postępowań o zamówienia publiczne.

³⁴ Teta – system teleinformatyczny wykorzystywany w IPN do prowadzenia ksiąg rachunkowych.

³⁵ Zgodnie z § 1 pkt 14 zarządzenia Prezesa IPN z 7 listopada 2022 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie regulaminu organizacyjnego IPN.

1.8. Zasady przeprowadzenia i rozliczenia inwentaryzacji składników majątkowych w IPN zostały uregulowane w instrukcji przeprowadzania inwentaryzacji (dalej: *instrukcja inwentaryzacyjna*), stanowiącej załącznik do zarządzenia Prezesa IPN z 29 września 2015 r.³⁶

(akta kontroli str. 463-480)

Inwentaryzację środków trwałych, pozostałych środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych w drodze spisu z natury przeprowadzano w Oddziale raz na cztery lata (poprzednio w 2019 r., a następnie w 2023 r.). Dodatkowo środki trwałe (konto 011), pozostałe środki trwałe (konto 013) oraz wartości niematerialne i prawne (konto 020) podlegały corocznej inwentaryzacji w drodze weryfikacji sald.

(akta kontroli str. 6732)

Poleceniem służbowym Dyrektora z 30 października 2023 r. została powołana komisja inwentaryzacyjna do przeprowadzenia w terminie od 6 listopada do 14 grudnia 2023 r. inwentaryzacji środków trwałych, środków trwałych o niskiej wartości początkowej i wartości niematerialnych i prawnych według stanu na 31 grudnia 2023 r. Ustalono zostały składy zespołów spisowych wraz z przypisaniem do nich rodzajów inwentaryzowanego składnika majątku, miejsc użytkowania majątku oraz terminem przeprowadzenia inwentaryzacji; określono również czynności zaplanowane do wykonywania przez poszczególne osoby biorące udział w inwentaryzacji.

(akta kontroli str. 6733-6734, 3737-6741)

Inwentaryzację środków trwałych oraz pozostałych środków trwałych, stanowiących majątek Oddziału (grupy KŚT 4-8), przeprowadzono w drodze spisu z natury. Nieruchomości (grupy KŚT 0-1) zinwentaryzowano w drodze weryfikacji ewidencji księgowej z dokumentami dotyczącymi nabycia prawa do ich użytkowania, a wartości niematerialne i prawne oraz pozostałe wartości niematerialne i prawne zinwentaryzowano w drodze weryfikacji sald.

(akta kontroli str. 6735-6736, 6794-6806)

W toku inwentaryzacji składników majątkowych w drodze spisu z natury nie stwierdzono różnic inwentaryzacyjnych. Protokół końcowy inwentaryzacji składników majątkowych sporządzono 15 stycznia 2024 r.

(akta kontroli str. 6794-6806)

Szczegółowym badaniem w zakresie przeprowadzenia inwentaryzacji w drodze spisu z natury objęto 30 wybranych składników majątkowych o łącznej wartości 406,9 tys. zł oraz 10 wartości niematerialnych i prawnych o łącznej wartości 413,1 tys. zł. Terminy inwentaryzacji oraz jej częstotliwość, za wyjątkiem sytuacji opisanych poniżej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*, były zgodne z art. 26 ust. 1 i 3 ustawy o rachunkowości, a sposób jej przeprowadzenia był zgodny z wymogami określonymi w art. 26 ust. 1 tej ustawy.

(akta kontroli str. 6845, 6856-6860)

---

³⁶ Zmienionego zarządzeniami Prezesa IPN z 17 lipca i 19 września 2019 r.

Poleceniem służbowym Dyrektora z 8 stycznia 2024 r. została powołana komisja weryfikacyjna do przeprowadzenia w Oddziale rocznej inwentaryzacji składników aktywów i pasywów drogą potwierdzenia sald i weryfikacji według stanu na 31 grudnia 2023 r.

(akta kontroli str. 6807-6809)

W toku inwentaryzacji nie stwierdzono różnic. Wyniki inwentaryzacji ujęto i rozliczono w księgach rachunkowych roku, którego dotyczyła inwentaryzacja. Jej przeprowadzenie oraz wyniki zostały udokumentowane, co było zgodne z art. 27 ustawy o rachunkowości.

(akta kontroli str. 6861-6879)

W skład zespołów spisowych powoływane były osoby odpowiedzialne, zgodnie z zapisami księgi inwentarzowej, za inwentaryzowany majątek. Dotyczyło to czterech pracowników, wyznaczonych jako członkowie zespołów spisowych.

(akta kontroli str. 6733-6734, 6737-6741, 6771-6793)

Dyrektor wyjaśnił, że pracownicy mogli wchodzić w skład zespołów spisowych podczas inwentaryzacji, ponieważ posiadali najlepszą znajomość ewidencjonowanych zasobów, co ułatwiło szybkie i dokładne przeprowadzenie spisu. Wskazał, że inwentaryzowany sprzęt został im wydany do użytkowania służbowego na podstawie protokołu przekazania oraz że nie zawarto umów o odpowiedzialności materialnej za powierzone mienie. Dyrektor podkreślił, że w zespołach spisowych podczas inwentaryzacji nie brały udziału osoby, którym powierzono inwentaryzowane mienie na podstawie umów o odpowiedzialności materialnej za powierzone mienie.

(akta kontroli str. 3688-3874)

1.9. Wydatki na zakup oprogramowania komputerowego (licencje, aktualizacje) i usług dostępu do aplikacji (subskrypcje), licencji związanych z przeniesieniem autorskich praw majątkowych oraz praw autorskich, zrealizowane przez Oddział w latach 2022-2024, wyniosły 610,3 tys. zł (221,1 tys. zł w 2022 r., 220,3 tys. zł w 2023 r. i 168,9 tys. zł w 2024 r.), z tego:

- 81% (494,0 tys. zł) dotyczyło zakupu oprogramowania,
- 19% (116,2 tys. zł) dotyczyło licencji związanych z przeniesieniem autorskich praw majątkowych oraz praw autorskich.

W 2025 r. (do 31 stycznia) Oddział nie ponosił wydatków z tego tytułu.

(akta kontroli str. 825-834)

Kontrolą NIK objęto pięć wydatków³⁷ dotyczących zakupu oprogramowania o łącznej wartości 281,9 tys. zł (57,1% ogółu wydatków tego rodzaju w latach

---

³⁷ Doboru próby dokonano w sposób celowy, według kryterium rodzaju oprogramowania o najwyższej wartości.

2022-2024)³⁸ oraz 10 przypadków³⁹ dotyczących nabycia praw autorskich o łącznej wartości 41,0 tys. zł (35,3% ogółu wydatków tego rodzaju w latach 2022-2024).

(akta kontroli str. 2936-3280)

Dokonane zakupy oprogramowania wynikały z potrzeb Oddziału. Nabyte oprogramowanie było kompletne i zgodne z wymaganiami zawartymi w umowie, a Oddział terminowo dokonał zapłaty z tytułu jego nabycia. Trzy spośród pięciu objętych badaniem programów zostały wdrożone niezwłocznie do użytkowania. Opóźnienia we wdrożeniu oprogramowania do wirtualizacji ze wsparciem na kolejne 3 lata oraz licencji systemu do zarządzania procesami wsparcia technicznego i zgłoszeniami sygnalistów opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 2936-3087)

Według stanu na 17 marca 2025 r. w Oddziale wykorzystywane były wszystkie licencje A., a w przypadku systemu do zarządzania infrastrukturą i bezpieczeństwem IT oraz do kompleksowej ochrony przed przypadkowym i celowym wyciekiem danych wykorzystywano 228 spośród 250 licencji. Licencje na ten system nie były przypisane pracownikom (poza administratorami), lecz urządzeniom. Pracownicy korzystający z nabytego oprogramowania nie przechodzili szkoleń z jego obsługi, ponieważ było to oprogramowanie specjalistyczne przeznaczone dla informatyków, w związku z zarządzaniem infrastrukturą IT, a w przypadku licencji A. dla pracowników realizujących zadania związane z grafiką komputerową, od których wymagano znajomości jego obsługi. W pozostałym zakresie było to standardowe oprogramowanie biurowe.

(akta kontroli str. 6833-6834, 6844, 6846-6853, 8319-8329)

Objęte badaniem wartości niematerialne i prawne dotyczyły: 1) przeniesienia autorskich praw majątkowych do audycji historycznej (koncert pt. „Historia Szarego”); 2) czasowych licencji do wykorzystania 6 fotografii PAP do biograficznej wystawy IPN „Karol Wojtyła” oraz do teki edukacyjnej IPN; 3) praw autorskich do 25 zdjęć stanowiących materiał ilustracyjny do książki „Rok 1989 w Małopolsce”; 4) praw autorskich do scenariusza programu artystycznego pn. „Otwórz oczy”; 5) licencji na wykorzystanie 46 kopii materiałów z archiwum Gminy Polskiej Londyn Południe; 6) nabycia autorskich praw majątkowych do utworu⁴⁰; 7) opracowania mapek sytuacyjnych⁴¹; 8) honorarium autorskiego

---

³⁸ Zakup systemu do zarządzania infrastrukturą i bezpieczeństwem IT oraz do kompleksowej ochrony przed przypadkowym i celowym wyciekiem danych (73,8 tys. zł), zakup oprogramowania do wirtualizacji ze wsparciem na kolejne 3 lata (73,8 tys. zł, w ramach postępowania o udzielenia zamówienia publicznego *Zakup serwerów oraz przełączników sieciowych wraz z rozbudową macierzy sieciowych i aktualizacją oprogramowania*), wznowienie subskrypcji dla licencji A. na rok 2024 (50,5 tys. zł) oraz 2025 r. (59,0 tys. zł) oraz licencja systemu do zarządzania procesami wsparcia technicznego i zgłoszeniami sygnalistów (24,8 tys. zł).

³⁹ Doboru próby dokonano w sposób celowy, z uwzględnieniem najwyższych kwotowo wartości niematerialnych i prawnych.

⁴⁰ „Dobrze jest pomyśleć w takich czasach, co zrobiłby Piłsudski...”. Listy Wacława Jędrzejewicza i Michała Sokolnickiego, oprac. Krzysztof Kloc.

⁴¹ Na potrzeby publikacji „Wrzesień 1939 w południowej Polsce” pod redakcją dr. Dawida Golika i dr. Michała Wenklara.

dotyczącego przygotowania tekstów do broszury „Londyn żywy”; 9) licencji na dokonanie utrwalenia dźwiękowego; 10) licencji na dokonanie zwielokrotnienia utworów⁴².

Oddział terminowo regulował płatności z tytułu nabywanych wartości niematerialnych i prawnych. Przy zawieraniu umów na publikacje wynagrodzenie ustalono zgodnie z załącznikami do zarządzenia Prezesa IPN z 8 czerwca 2020 r. w sprawie sposobu prowadzenia działalności wydawniczej, rozdziału publikacji oraz sprzedaży publikacji, gier i materiałów popularyzatorskich w IPN⁴³. W przypadku licencji czasowych do zdjęć, licencji materiałów z archiwum oraz licencji na dokonanie utrwalenia dźwiękowego i zwielokrotnienie utworów na płytach CD zastosowano stawki obowiązujące u kontrahentów.

(akta kontroli str. 3088-3280, 6833-6839, 6844)

Realizacja projektu „Otwórz oczy” wiązała się z tematyką przesiedleń ludności po II wojnie światowej. Projekt został zlecony przez Biuro Wydarzeń Kulturalnych Centrali IPN; również wycena wynagrodzenia wykonawcy została wskazana przez ww. Biuro. Ze względu na tematykę projekt został włączony do ogólnego projektu edukacyjnego „Kresy Polskie dzieje wschodnie w XX wieku”, stworzonego w Oddziale, a następnie realizowanego przez inne jednostki organizacyjne IPN.

(akta kontroli str. 3121-3181, 6854-6855)

W pozostałych przypadkach wynagrodzenie ustalano w drodze negocjacji z właścicielami praw autorskich.

(akta kontroli str. 3088-3280, 6833-6839, 6723-6731, 6844)

Według stanu na 24 marca 2025 r. Oddział nie wykorzystał zdjęć zakupionych 15 marca 2023 r. za 8,3 tys. zł w ramach nabycia sześciu licencji na wykorzystanie zdjęć do biograficznej wystawy elementarnej IPN „Karol Wojtyła”, będącej publikacją internetową, oraz sześciu licencji na wykorzystanie zdjęć do teki edukacyjnej IPN o Karolu Wojtyle. Maksymalny czas zakupionych licencji, określony przez sprzedającą Polską Agencję Prasową, wynosił 5 lat.

(akta kontroli str. 3088-3097, 3220-3233)

Naczelnik OBEN wyjaśnił, że wystawy elementarnej nie przygotowano w planowanym terminie z uwagi na duże obciążenie realizacjami. Wskazał, że termin ten początkowo wyznaczony był na sierpień 2023 r., później na maj 2024 r., a obecnie to maj 2025 r. z okazji 105. rocznicy urodzin Karola Wojtyły. Naczelnik OBEN podkreślił, że wystawa jest na ukończeniu, przed recenzjami.

Odnosnie do teki edukacyjnej IPN o Karolu Wojtyle Naczelnik OBEN wyjaśnił, że Oddział nie zdążył przygotować teki w zakładanym terminie, a obecnie planowany termin udostępnienia teki to wrzesień 2025 r. Wskazał również na problemy z dostępem do Archiwum Diecezjalnego w Krakowie.

---

⁴² Niewyłączna licencja od ZAIKS.

⁴³ Zmienione zarządzeniami: z 2 grudnia 2020 r., 11 sierpnia 2021 r. oraz 7 lutego 2024 r.

NIK zwraca uwagę, że bieg licencji czasowej trwał od daty zapłaty faktur za ww. zakupy, tj. od 6 kwietnia 2023 r., zatem Oddział będzie mógł wykorzystywać zakupione zdjęcia bez ponoszenia opłat jeszcze przez niespełna trzy lata.

(akta kontroli str. 6854-6855)

Poza weryfikacją sald wartości niematerialnych i prawnych nie prowadzono w Oddziale odrębnych, sformalizowanych przeglądów wszystkich użytkowanych licencji i oprogramowania.

Dyrektor wyjaśnił, że nadzór nad częścią licencji sprawowany jest na poziomie Centrali IPN, zgodnie z obowiązującymi procedurami i regulacjami wewnętrznymi. Wskazał, że pozostałe licencje są kontrolowane na bieżąco na poziomie Oddziału i przypisane imiennie użytkownikom, co umożliwia ich ciągłą weryfikację i monitoring zgodności z warunkami licencyjnymi.

(akta kontroli str. 3688-3874)

1.10. W Oddziale w okresie objętym kontrolą obowiązywały procedury użytkowania samochodów służbowych, wprowadzone zarządzeniem Prezesa IPN z 12 października 2011 r.⁴⁴

Nie wprowadzono regulacji dotyczących rozliczania kosztów napraw w sytuacji spowodowania szkody z winy pracownika użytkującego pojazd służbowy oraz wykorzystania samochodów służbowych do celów prywatnych.

Z Centrali IPN w okresie 2022–2025 (do 31 stycznia 2025 r.) nie przydzielano Oddziałowi samochodów służbowych. Oddział w latach 2022–2025 (31 stycznia) użytkował łącznie 13 samochodów osobowych, w tym w dyspozycji DKi pozostawały cztery pojazdy. Spośród ww. 13 pojazdów osiem zostało nabytych na własność, a pięć było użytkowanych w ramach najmu długoterminowego. Jeden z zakupionych pojazdów, będący w dyspozycji DKi, w trakcie kontroli NIK był w procesie likwidacji⁴⁵.

Według stanu na 31 stycznia 2025 r. Oddział zatrudniał dwie osoby na stanowisku kierowcy w łącznym wymiarze 1,75 etatu, a ponadto upoważnienie do prowadzenia samochodów służbowych posiadało 42 innych pracowników Oddziału.

Koszty związane z utrzymaniem i eksploatacją posiadanej floty samochodowej (serwisowanie, naprawy, ubezpieczenie, paliwo, myjnia, itp.) w latach 2022–2024 wyniosły łącznie 741,6 tys. zł, z tego 245,0 tys. zł w 2022 r., 254,2 tys. zł w 2023 r. oraz 242,4 zł w 2024 r., natomiast koszty najmu długoterminowego pięciu pojazdów wyniosły łącznie 413,2 tys. zł, z tego 148,1 tys. zł w 2022 r., 124,0 tys. zł w 2023 r. i 141,2 tys. zł w 2024 r.

Potrzeby transportowe Oddziału były realizowane przez OBAG na podstawie zleceń zatwierdzanych przez kierowników poszczególnych komórek organizacyjnych – w przypadku wyjazdów poza granice miasta oraz na podstawie kart drogowych – w pozostałych przypadkach.

---

⁴⁴ Zmienione zarządzeniami: z 29 września 2014 r., 31 marca 2015 r., 25 maja 2016 r., 20 lipca 2017 r. i 25 października 2023 r. Dalej: *zarządzenie w sprawie korzystania z samochodów służbowych*.

⁴⁵ Nabyty 29 grudnia 2015 r.; w likwidacji na podstawie decyzji Zastępcy Dyrektora Oddziału z 20 stycznia 2025 r. o wycofaniu z eksploatacji samochodu Skoda Rapid.

Szczegółowym badaniem objęto pięć pojazdów służbowych w wybranych trzech miesiącach z okresu 2022–2025 (do 28 lutego): trzy objęte umowami najmu długoterminowego i dwa nabyte przez Oddział, w tym jeden użytkowany przez DKi. W zbadanych miesięcznych okresach 24 pracowników korzystających z samochodów służbowych było upoważnionych do ich prowadzenia: w 22 przypadkach na podstawie upoważnienia, a w dwóch (pracowników zatrudnionych na stanowisku kierowców) na podstawie zakresu obowiązków. Wyjazdy służbowe w tych okresach odbyły się na podstawie 206 kart drogowych. Ewidencję przebiegu pojazdów służbowych (kart drogowych) prowadzono w postaci papierowej; brak było w Oddziale ewidencji elektronicznej.

W przypadku czterech pojazdów i siedmiu zbadanych okresów⁴⁶ stwierdzono brak zleceń na samochód służbowy dla wyjazdów poza granicę miasta będącego siedzibą Oddziału podczas 35 podróży służbowych krajowych, w tym 27 zrealizowanych do Wieliczki i jednej do Warszawy, co było niezgodne z § 3 ust. 4 pkt 1 zarządzenia w sprawie korzystania z samochodów służbowych. Kwestię tę opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W przypadku 31 spośród 121 wyjazdów służbowych zrealizowanych samochodami służbowymi poza granicę miasta będącego siedzibą Oddziału na 15 zbadanych miesiący w sześciu, tj.: lutym i wrześniu 2022 r., kwietniu i maju 2023 r., październiku 2024 r. oraz w lutym 2025 r., w tym 28 zrealizowanych z Krakowa do Wieliczki, po jednym do Kocmyrzowa i do Morawicy oraz z Kielc do Krakowa, stwierdzono brak wystawionych poleceń wyjazdów służbowych krajowych, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Nie stwierdzono przy tym, aby ww. wyjazdy służbowe generowały po stronie pracowników należności z nimi związane.

(akta kontroli str. 5-18, 502-518, 658-670, 882-885, 887-900, 2925-2926, 7505-8062, 9362-9399, 9725-9743)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W siedzibie Oddziału przy ul. S. Czarnieckiego 3 w Krakowie w sposób nieefektywny wykorzystywano powierzchnię biurową, organizując o 23 stanowiska pracy mniej niż wynikało to z projektu sporządzonego w związku z adaptacją obiektu na potrzeby Oddziału, a także z dokumentacji powykonawczej tej inwestycji. Jednocześnie nadal, tj. od 1 października 2024 r. po przeprowadzce siedziby Oddziału do budynku przy ul. Czarnieckiego 3, Oddział najmował lokale położone na dwóch piętrach budynku przy ul. Reformackiej 3 w Krakowie, przy czym w ww. okresie:

- OKŚZpNP zajmowała I piętro o łącznej powierzchni biurowej 163 m², w której pracowało dziewięć osób: czterech pracowników OKŚZpNP, czterech prokuratorów OKŚZpNP oraz jeden pracownik Centrali IPN;

⁴⁶ Skoda Octavia o nr rej. KR 4MX57 - marzec 2022 r. (4x wyjazd poza granicę Krakowa) i czerwiec 2023 r. - (2x wyjazd poza granicę Krakowa), Opel Insignia o nr rej. WND 4807A - wrzesień 2022 r. (7x wyjazd do Wieliczki), maj 2023 r. (14x Wieliczka) / Volkswagen Arteon KN 4736G (samochód zastępczy) - luty 2025 r. (5x Wieliczka, 1x Oświęcim), Opel Combo o nr rej. KR 6VR42 - luty 2022 r. (1x Wieliczka) i styczeń 2025 r. (1x Warszawa);

- OBL zajmowało II piętro o łącznej powierzchni biurowej 199 m², w której pracowało 19 osób: 15 pracowników OBL, dwóch prokuratorów OBL oraz dwóch prokuratorów Centrali IPN.

(akta kontroli str. 666, 3345-3357, 6686)

Nieefektywne wykorzystanie powierzchni biurowej w siedzibie Oddziału skutkowało koniecznością najmu dwóch zamiast jednego piętra w budynku przy ul. Reformackiej 3. W konsekwencji Oddział w okresie od 1 października 2024 r. do 31 marca 2025 r. niegospodarnie wydatkował co najmniej 87,1 tys. zł⁴⁷.

(akta kontroli str. 1529, 6963-6970, 9673, 9680)

W sprawie zasadności najmu lokali przy ul. Reformackiej 3 w Krakowie po przejęciu w 2024 r. w trwały zarząd budynku przy ul. Czarnieckiego 3 Dyrektor wyjaśnił, że nie jest planowane przeniesienie pracowników OKŚZpNP oraz OBL do siedziby Oddziału, gdyż *biura te nie mieszczą się w budynku [...]*. W siedzibie Oddziału – w związku z koniecznością zachowania pierwotnego układu architektonicznego z uwagi na ochronę konserwatorską – zdecydowano się umieścić biura, *których praca merytoryczna jest w największym stopniu zależna od dyirekcji Oddziału, co ułatwia organizację pracy. OKŚZpNP oraz OBL zostaną przeniesione na nowe miejsce dopiero po zakończeniu planowanej inwestycji związanej z posadowieniem nowego budynku o funkcji archiwalno-wystawienniczo-konferencyjno-biurowej przy ul. Rękawki 41.*

Dyrektor wyjaśnił również m.in., że w Oddziale przyjęto [...] *założenie o rozdzielności poszczególnych biur, a więc zasadę, że pracownicy różnych pionów nie powinni współdzielić pomieszczeń. Zasadność tej decyzji wynika z odpowiedzialności naczelników za pomieszczenia ich biur oraz realizowane w nich zadania. [...] przyjęcie jedynie współczynnika dostępnych miejsc pracy wydaje się wadliwe, uwzględniać należy także kwestie pomieszczeń potrzebnych do efektywnej pracy danego pionu. [...] mówimy o osobach, które realizują działania związane z kwerendami, badaniami naukowymi, przygotowaniem publikacji i działań edukacyjnych, a więc [...] czynności wymagające skupienia. Optymalne w tej sytuacji jest umieszczenie nie więcej niż dwóch pracowników w jednym pomieszczeniu. [...] niecelowe – ze względów funkcjonalnych – jest dzielenie pracowników poszczególnych biur między różnymi lokalizacjami. [...] gabinety naczelników i kierownika sekretariatu muszą być indywidualne. Również gabinety prokuratorów muszą zapewniać jednoosobową obsadę [...] wykonywane są w nich czynności dowodowe, w tym przesłuchania świadków i podejrzanych. [...] w przypadku obu pionów prokuratorskich, poza przestrzenią biurową brać musimy pod uwagę zapewnienie przestrzeni technicznej, a więc osobnych, dość obszernych pomieszczeń, w których przechowywane są postępowania [...]. Mówimy [...] o kilkudziesięciu szafach z dokumentacją aktową. Dodatkowo w lokalizacji pionów prokuratorskich funkcjonować powinno odrębne pomieszczenie na stanowiska dostępne do Systemu Rejestrów Państwowych (SRP) – Źródło spełniające szczególne warunki bezpieczeństwa. Na pierwszym piętrze [...] znajduje się [...] pomieszczenie serwerowni*

---

⁴⁷ Szacunkowe koszty najmu jednego piętra budynku przy ul. Reformackiej 3 w Krakowie uwzględniają wydatki poniesione na czynsz, energię elektryczną, dostawę wody i odprowadzanie ścieków, utrzymanie czystości, odbiór odpadów, podatek od nieruchomości oraz ubezpieczenie mienia.

obsługującej całą lokalizację. [...] koszt najmu lokalu siedziby przy ul. Reformackiej 3 w Krakowie skalkulowany został wg szczególnych stawek obowiązujących instytucje publiczne, jest zatem niższy niż wartości rynkowe. [...] przeprowadzono analizę dostępnej przestrzeni biurowej w siedzibie przy ul. Czarnieckiego 3 prowadzącą do ograniczenia liczby pomieszczeń niektórych biur – w odniesieniu do oceny zapotrzebowania przeprowadzonej przed rozpoczęciem inwestycji. [...] mówimy o budynku objętym ochroną konserwatorską, w którym układ pomieszczeń nie mógł być zmieniony, [...] liczba metrów kwadratowych powierzchni na jednego pracownika nie może być efektywnie wykorzystana w takim stopniu, jak w nowoczesnych budynkach biurowych [...].

(akta kontroli str. 1219, 1221-1229, 6684-6696)

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień, należy zwrócić uwagę, że analizę dostępnych, „nieobsadzonych” stanowisk pracy w budynku przy ul. Czarnieckiego 3 w Krakowie NIK przeprowadził na podstawie materiałów stanowiących podstawę do uzyskania pozwolenia na budowę, jak również dokumentację powykonawczą, przy czym to Oddział – jak wyjaśnił Dyrektor – w ramach przygotowania do procesu inwestycyjnego związanego z remontem budynku przy ul. Czarnieckiego 3 – przeprowadził ocenę zapotrzebowania na powierzchnię biurową. Dyrektor wyjaśnił również, że już w czasie trwania procesu projektowego odbywały się spotkania robocze, w czasie których nanoszono uwagi związane z potrzebami Oddziału, a weryfikowane były one przez możliwości techniczne i stanowisko konserwatora. W ocenie NIK świadczy to o tym, że już na tamtym etapie znana była liczba stanowisk pracy planowana do zorganizowania działalności w nowej siedzibie Oddziału.

Z uwagi na ograniczenia, jakim podlegał budynek ze względu na ochronę konserwatora zabytków, NIK nie odnosił się w powyższej analizie do wielkości powierzchni biurowej.

Ze względu na znany już w 2021 r. układ pomieszczeń w planowanej siedzibie Oddziału przy ul. Czarnieckiego 3 w Krakowie, a także liczbę planowanych stanowisk pracy, możliwy był taki rozkład pomieszczeń pomiędzy poszczególne pionory realizujące zadania Oddziału, aby uwzględniał on – przywołaną przez Dyrektora – zasadę rozdzielnosci poszczególnych biur, a jednocześnie realizował nadrzędną zasadę finansów publicznych określoną w art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴⁸, dokonywania wydatków publicznych w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów. W ocenie NIK w przedmiotowym przypadku Oddział miał możliwość i powinien był dokonać optymalizacji wykorzystania powierzchni biurowych, a najem ograniczyć do niezbędnego minimum.

Należy ponadto podkreślić, że gabinety prokuratorów przy ul. Reformackiej 3 nie w każdym przypadku były jednoosobowe – na II piętrze użytkowanym przez OBL jedno biuro mieściło stanowiska pracy dwóch prokuratorów. Nie wydaje się także niemożliwym wykonywanie czynności dowodowych przez prokuratorów – w tym w szczególności przesłuchiwanie świadków i podejrzanych –

---

⁴⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, ze zm.

w oddzielnym, wyznaczonym do tego pomieszczeniu. Pokój przesłuchań został zresztą wyznaczony w pomieszczeniu nr 6 na II piętrze budynku przy ul. Reformackiej 3. W trakcie kontroli NIK występowały również przypadki – zarówno przy ul. Czarnieckiego, jak i przy ul. Reformackiej – zajmowania jednego biura przez trzech pracowników, odpowiednio OBBH oraz OBL.

(akta kontroli str. 3345-3357)

Nie negując faktu, iż koszty najmu (czynszu) dwóch pięter budynku przy ul. Reformackiej 3 od Gminy Miejskiej Kraków nie były wygórowane – w stosunku do stawek rynkowych najmu powierzchni w centrum Krakowa – oczywistym jest, że zlokalizowanie części Oddziału poza jego główną siedzibą generuje także inne niż czynsz koszty utrzymania, takie jak m.in. dotyczące zaopatrzenia w niezbędne media, utrzymania czystości, prac konserwacyjnych, utrzymania portierni czy ochrony.

NIK zauważa ponadto, że Minister Inwestycji i Rozwoju, w uzasadnieniu do decyzji z 30 maja 2018 r. o ustanowieniu trwałego zarządu m.in. do zabudowanej nieruchomości przy ul. S. Czarnieckiego 3 w Krakowie na cele statutowe IPN, podkreślił – jako niedogodność – prowadzenie przez Oddział działalności w kilku lokalizacjach na terenie Krakowa oraz w Wieliczce i wskazał, że *po przeprowadzeniu prac remontowych i adaptacyjnych oraz przeniesieniu działalności Oddziału do obiektów przy ul. St. Czarnieckiego 3 wyeliminowane zostaną wydatki na najem lokali użytkowych na rynku komercyjnym [...] Cel ten nie został osiągnięty.*

(akta kontroli str. 3317-3318)

2. W Oddziale nierzetelnie zaplanowano okres najmu lokalu o pow. 40 m², w budynku przy ul. Dunajewskiego 8 w Krakowie, na potrzeby przygotowania sprzętu zbędnego i zużytego do dalszego zagospodarowania lub likwidacji. W konsekwencji w okresie od 1 sierpnia do 31 grudnia 2023 r. najem ten był niezasadny, a jego koszt wyniósł 4,2 tys. zł.

Umowa najmu lokalu została zawarta przez Dyrektora 21 listopada 2022 r. i dotyczyła udostępnienia pomieszczenia na cele gospodarcze w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. za łączną kwotę 10,0 tys. zł. Na takie zamówienie (przedmiot, okres i szacunkową wartość) sporządzony został przez ówczesną Naczelnic OBAG wniosek zakupowy z 21 listopada 2022 r. Tymczasem w 2023 r. ostatnia partia składników majątkowych uznanych za zbędne lub zużyte i niezagospodarowanych w inny sposób została przekazana podmiotowi zewnętrznemu do utylizacji 21 lipca 2023 r., stąd od sierpnia 2023 r. najem pomieszczenia był niecelowy.

(akta kontroli str. 972-984, 1324-1376, 1411-1427, 8140-8157)

Wnioskodawczyni i jednocześnie ówczesna Naczelnic OBAG wyjaśniła m.in.: *o konieczności likwidacji dużej ilości mienia wiedzieliśmy już w 2022 r. [...]. Od początku 2023 r. rozpoczęliśmy procedurę znoszenia tego sprzętu i mebli do wynajętego pomieszczenia. Po 21 lipca 2023 r. ciągle to pomieszczenie było wykorzystywane przez konserwatora do drobnych napraw. Dodała także, że niska cena wynajmu tych pomieszczeń wynikała też z faktu, że najem był na cały rok.*

(akta kontroli str. 6880-6882)

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień, należy zauważyć, że cel najmu przedmiotowego lokalu ustał 21 lipca 2023 r., a proces przeprowadzenia zagospodarowania zbędnego i zużytego mienia był w Oddziale znany, powtarzalny i możliwy do zaplanowania co do okresu trwania. Wykorzystywanie pomieszczenia przez konserwatora do dokonywania drobnych napraw nie mogło stanowić uzasadnienia dla ponoszonych kosztów najmu, w szczególności wobec faktu, że w okresie objętym kontrolą – zarówno w roku 2022, jak i w 2024 konserwator ten obywatel się bez dodatkowo najmowanej powierzchni.

3. Oddział jako zarządca siedziby archiwum nie zrealizował w okresie od 15 listopada 2023 r. do czasu kontroli NIK zalecenia z rocznej kontroli stanu konstrukcyjno-budowlanego obiektu budowlanego, określonego jako *naprawa główna o I stopniu pierwszeństwa*, dotyczącego koniecznych obróbek z blachy powlekanej na całym ciągu ogrodzenia w celu zapobieżenia dalszej degradacji jego elewacji, dopuszczając tym samym do nadmiernego pogorszenia właściwości użytkowych i sprawności technicznej obiektu, co stanowiło naruszenie art. 61 pkt 1 Prawa budowlanego.

Zalecenie to zostało powtórzone w protokole z kolejnej rocznej kontroli obiektu przeprowadzonej 29 listopada 2024 r. ponownie jako *naprawa główna o I stopniu pierwszeństwa*.

(akta kontroli str. 1041-1051)

Naczelnik OBAG wyjaśniła, że w okresie objętym kontrolą NIK w Oddziale nie tworzono planów remontowych, a środki na remonty przeznaczone były na bieżące potrzeby i usuwanie skutków nieprzewidzianych zdarzeń w obiektach.

Wyjaśniła ponadto, że w 2024 r. nie było możliwości sfinansowania realizacji tego zalecenia, gdyż w marcu 2024 r. Oddział otrzymał informację z Centrali IPN o planowanej na ten rok przeprowadzce do nowej siedziby. Oświadczyła także, że w 2024 r. zwróciła się do firmy wykonującej prace remontowe o wycenę prac dotyczących naprawy kamiennych daszków osadzonych na murze oporowym w siedzibie archiwum, jednak po otrzymaniu z Centrali IPN informacji o konieczności przeprowadzki Oddziału do nowej siedziby korespondencję tę wstrzymała. *W związku ze zbliżającym się okresem letnim firma [...] 17.03.br. przesłała ofertę na wykonanie prac [...].* Oferta opiewała na 18,5 tys. zł, na prace remontowe wraz z materiałami.

Zalecane prace, wg wyjaśnień Naczelnik OBAG, powinny zostać zrealizowane w 2025 r., gdy będzie ku temu sprzyjająca pogoda.

(akta kontroli str. 2033-2038, 6697-6701)

4. Oddział jako zarządca siedziby Delegatury IPN w Kielcach nie zrealizował w okresie objętym kontrolą następujących zaleceń sformułowanych w wyniku stwierdzenia nieprawidłowości w corocznych kontrolach przewodów kominowych:

- dotyczącego słabych ciągów lub ich braku w kratkach wentylacyjnych w budynku A i C; zalecono zamontowanie *aspiromatików* na głowicach kominów – nieprawidłowość stwierdzano i zalecenie formułowano corocznie w całym okresie objętym kontrolą: w protokołach z kontroli

przeprowadzonych 24 sierpnia 2021 r., 12 sierpnia 2022 r., 10 sierpnia 2023 r. oraz 23 sierpnia 2024 r.;

- dotyczącego nieprawidłowo zamontowanych *aspiromatików* na wylotach z kanałów kominowych ponad dachem; zalecono zamurowanie wylotów bocznych – nieprawidłowość stwierdzano i zalecenie formułowano corocznie poczynając od kontroli przeprowadzonej 12 sierpnia 2022 r., a następnie w protokole z kontroli przeprowadzonej 10 sierpnia 2023 r. i 23 sierpnia 2024 r.

Brak realizacji powyższych zaleceń w siedzibie Delegatury, w której użytkowana była instalacja gazowa, stanowił naruszenie art. 61 pkt 1 Prawa budowlanego, który zobowiązuje właściciela lub zarządcę obiektu budowlanego do utrzymywania obiektu w należytym stanie technicznym, nie dopuszczając do nadmiernego pogorszenia jego właściwości użytkowych i sprawności technicznej, w tym w zakresie bezpieczeństwa użytkowania.

(akta kontroli str. 1072-1076, 1084, 2046)

Naczelnik OBAG wyjaśniła, że zalecane prace *zaplanowane są na 2025 rok i będą przeprowadzone w ramach dostępnych środków finansowych. Wcześniejsze działania zostały ograniczone z powodu zadań priorytetowych zleconych przez Centralę IPN (m.in. dwie przeprowadzki w 2024 r. do nowej siedziby IPN ul. Czarnieckiego 3 i Delegatury w Kielcach, zakup mebli dla Delegatury w 2023 roku).*

(akta kontroli str. 2035, 2038)

5. W KOB siedziby Delegatury IPN w Kielcach nie dokonano wpisu o przeprowadzonej przebudowie pomieszczeń magazynowych, pomimo że odbiór końcowy robót budowlanych odbył się 8 maja 2024 r. Stan ten naruszał art. 60a pkt 6 Prawa budowlanego, który określał, że w KOB dokonuje się wpisów m.in. w zakresie robót budowlanych związanych z obiektem budowlanym. Zgodnie z § 9 rozporządzenia w sprawie cKOB, w KOB zamieszcza się m.in. datę rozpoczęcia i zakończenia robót budowlanych oraz zakres wykonanych robót.

(akta kontroli str. 6652, 6663-6664)

Starsza inspektor w OBAG upoważniona do dokonywania wpisów w KOB siedziby Delegatury wyjaśniła, że przebudowa pomieszczeń magazynowych była realizowana przez Centralę IPN, a dokumentację powykonawczą Oddział otrzymał dopiero pod koniec stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 3286-3288, 6660)

W odniesieniu do złożonych wyjaśnień NIK zauważa, że Oddział – pomimo że nie pełnił funkcji inwestora w prowadzonej przebudowie siedziby Delegatury – miał o niej wiedzę, a zwiększenie wartości środka trwałego – siedziby Delegatury, po rozliczeniu nakładów inwestycyjnych, zostało wprowadzone do ksiąg rachunkowych Oddziału 28 maja 2024 r.

(akta kontroli str. 3297-3298)

W toku kontroli NIK do KOB siedziby Delegatury wprowadzono odpowiedni wpis dotyczący przebudowy pomieszczeń magazynowych.

(akta kontroli str. 6670)

6. Wpisy w KOB prowadzonych dla siedziby Delegatury oraz siedziby archiwum, dotyczące przeprowadzonych kontroli, o których mowa w art. 62 ust. 1 Prawa budowlanego, nie zawierały ustaleń dokonanych w zakresie kontroli, a także informacji, czy zostały stwierdzone nieprawidłowości oraz zaleceń wskazujących czynności mające na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, tj. danych określonych w § 6 rozporządzenia w sprawie cKOB.

(akta kontroli str. 6653-6683)

Starsza inspektor w OBAG upoważniona do dokonywania wpisów w KOB siedziby Delegatury oraz siedziby archiwum wyjaśniła, że wpisów dokonywała zgodnie z przyjętą wcześniej praktyką, kontynuując sposób prowadzenia dokumentacji przez poprzedników, a szkolenie dotyczące prowadzenia KOB odbyła dopiero w styczniu 2025 r., dzięki czemu uzupełniła wiedzę w tym zakresie.

(akta kontroli str. 3286-3288)

7. Dyrektor przekazał nieodpłatnie do Centrali IPN składnik rzeczowy majątku ruchomego Oddziału – skaner o wartości początkowej 314,4 tys. zł⁴⁹, pomimo że nie dokonano formalnej oceny przydatności tego składnika do dalszego użytkowania w Oddziale, naruszając tym § 5 ust. 2 rozporządzenia w sprawie gospodarowania składnikami majątkowymi.

Pismem z 28 lutego 2023 r. Zastępca Dyrektora Archiwum IPN skierował do Dyrektora wniosek o przekazanie skanera, na co Dyrektor wyraził zgodę, czyniąc stosowną adnotację na przedmiotowym wniosku pod datą 6 marca 2023 r. Nie powołał przy tym komisji do oceny przydatności tego składnika do dalszego użytkowania w Oddziale albo zakwalifikowania go do kategorii majątku zużytego lub zbędnego ani też nie zlecił takiej oceny stałej komisji do przeprowadzania oceny przydatności składników majątku ruchomego w Oddziale, którą powołał poleceniem służbowym nr 6/2022 z 5 września 2022 r. W konsekwencji Dyrektor nie uzyskał propozycji dotyczącej dalszego użytkowania albo zakwalifikowania tego składnika do kategorii majątku zbędnego lub zużytego. Do kontroli nie przedłożono również żadnej innej dokumentacji poświadczającej uznanie tego składnika majątkowego za zbędny w działalności Oddziału.

Skaner został przekazany z Oddziału do Centrali IPN protokołem przekazania-przejęcia środka trwałego podpisanym 24 kwietnia 2023 r.

(akta kontroli str. 1298-1400, 1513-1514, 3433-3467)

Dyrektor wyjaśnił m.in., że w roku 2023 większość procesu digitalizacji zasobu w krakowskim Archiwum IPN była ukończona, bazując na wynikach bieżącej analizy składników majątku z uwzględnieniem ich przydatności do realizacji zadań jednostki, dyrektor znając również potrzeby centralnego Archiwum w Warszawie mógł po otrzymaniu formalnego wniosku Dyrektora Archiwum IPN [...] rozważyć zgodę na przekazanie skanera do tej jednostki organizacyjnej IPN, co też uczynił. [...] Archiwum krakowskie dysponowało już wtedy kompaktowym sprzętem, który umożliwiał realizację bieżących potrzeb w tym zakresie. [...]

Dodał, że tryb uregulowany w § 15 zarządzenia w sprawie instrukcji gospodarowania składnikami majątku, dotyczący przedstawiania do zagospodarowania innym jednostkom lub komórkom organizacyjnym IPN składników majątku niewykorzystywanych do realizacji zadań przez jednostki

---

⁴⁹ Wartość księgowa brutto w momencie nieodpłatnego przekazania wynosiła 0,0 zł.

lub komórki organizacyjne IPN, nie jest [...] związany z koniecznością powołania komisji do przeprowadzenia oceny przydatności do dalszego użytkowania składników [...] majątku [...]. Składnik majątku pozostaje własnością Skarbu Państwa IPN, lecz zostaje przeniesiony (zagospodarowany) przez inną jednostkę IPN [...]. [...] nie dokonuje się oceny przydatności w sposób określony w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 21 października 2019 r. [...], w tym kwalifikowania ich do kategorii majątku zbędnego lub zużytego. majątku.

Dyrektor wskazał ponadto, że Oddziały IPN stanowią jednostki organizacyjne jednej instytucji budżetowej Instytutu Pamięi Narodowej.

(akta kontroli str. 9744-9754)

NIK nie podziela stanowiska Dyrektora, jakoby w przedmiotowym przypadku nie obowiązywało rozporządzenie w sprawie gospodarowania składnikami majątkowymi. Zauważyć należy, że reguluje ono również nieodpłatne przekazanie jako jeden ze sposobów zagospodarowania tych składników rzeczowego majątku ruchomego Skarbu Państwa, które zostały w działalności jednostki uznane za zbędne lub zużyte.

Izba nie odnosi się przy tym do rozważań, czy i jakiej jednostce organizacyjnej IPN skaner był potrzebny. Zauważa jednak, że w procedurze nieodpłatnego przekazania nie dopełniono obowiązku formalnego dokonania oceny przydatności tego składnika w działalności Oddziału.

W kontekście złożonych wyjaśnień należy ponadto wskazać, że Oddział jest państwową jednostką budżetową prowadzącą własną gospodarkę finansowo-majątkową, a Dyrektor – dysponentem budżetowym III stopnia budżetu IPN.

(akta kontroli str. 2900-2901, 9681-9689)

8. Arkusze spisu z natury (10) sporządzone w toku inwentaryzacji wg stanu na 31 grudnia 2023 r. nie były oznaczone odrębnymi numerami. Każdy z nich opisano tym samym numerem – 05_INW/001/2023. Było to działanie nierzetelne.

(akta kontroli str. 6743-6770)

Dyrektor wyjaśnił, że zgodnie z § 7 ust. 3 instrukcji inwentaryzacyjnej arkusze spisu z natury przy zastosowaniu elektronicznej formy inwentaryzacji przyjmą formę elektronicznego wydruku, spełniającego kryteria wymagane dla tego dowodu księgowego z wygenerowanym przez system numerem. Wskazał ponadto, że zgodnie z § 7 ust. 4 tej instrukcji inwentaryzację środków trwałych i pozostałych środków trwałych sporządza się na odrębnych arkuszach spisu z natury.

(akta kontroli str. 3688-3874)

9. Wartość nakładów poniesionych na dwa zadania (budowa pomnika rtm. Z. Szendzielarza w Osielcu oraz popiersia gen. Kazimierza Sosnkowskiego w Krakowie) w łącznej wysokości 63 885 zł, zaewidencjonowanych na koncie 080 *Środki trwałe w budowie (inwestycje)*, nie została przeniesiona – wg stanu na 14 marca 2025 r. – na konto 011 *Środki trwałe*, pomimo że zadania te zostały zakończone w grudniu 2018 r.

Przez okres ponad 6 lat poniesione koszty inwestycyjne stanowiły saldo Wn konta 080, mimo iż ww. inwestycje nie były już „środkiem trwałym w budowie”, a wobec zakończenia prac stanowiły środek trwały w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 15 ustawy o rachunkowości. Ponadto nieujawnienie w toku inwentaryzacji –

drogą weryfikacji salda konta 080 – różnicy między wartością inwestycji rozpoczętych wykazaną w księgach (saldo Wn konta) a realną kwotą środków trwałych w budowie, wynikającą z porównania danych księgowych z odpowiednimi dokumentami, świadczy o przeprowadzeniu inwentaryzacji z naruszeniem art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy o rachunkowości. Powyższym działaniem naruszono również zasady funkcjonowania kont 011 i 080 określone w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 września 2017 r. w sprawie rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej⁵⁰.

(akta kontroli str. 6810-6828, 6861-6879)

Dyrektor wyjaśnił, że pomnik rtm. Z. Szendzielarza w Osielcu został wybudowany na gruncie prywatnym za zgodą właściciela. Poinformował, że po uzyskaniu przez Oddział informacji, że działka, na której znajduje się pomnik, jest obecnie własnością powiatu suskiego, *podjęto zawieszone starania o przekazanie upamiętnienia na rzecz Powiatu Suskiego [...] [...] sprawa ta będzie rozpatrywana i po analizie skierowana na jedno z najbliższych posiedzeń Zarządu Powiatu [...]*.

(akta kontroli str. 3868-3874, 9803-9804, 9808-9809)

Dyrektor wyjaśnił ponadto, że pomnik gen. K. Sosnkowskiego został przekazany Gminie Miejskiej Kraków protokołem z 30 lipca 2020 r., a wskazana w protokole kwota obejmowała całość środków finansowych wydatkowanych na jego realizację (środki zaewidencjonowane na koncie księgowym 080 oraz środki wypłacone jako honorarium za wykonanie rzeźby).

Z konta 080 ww. pomnik został wyksięgowany 30 kwietnia 2025 r. (16 605,0 zł).

(akta kontroli str. 9264-9272, 9803-9807)

10. Inwentaryzacją drogą spisu z natury nie objęto znajdujących się w Oddziale aktywów, będących własnością innych jednostek, powierzonych do używania, oraz nie powiadomiono tych jednostek o wynikach spisu, co było niezgodne z art. 26 ust. 2 ustawy o rachunkowości. Powyższe dotyczyło trzech samochodów użytkowanych przez Oddział na podstawie umów najmu długoterminowego o łącznej wartości 283 443,63 zł wg stanu na 31 grudnia 2023 r.

(akta kontroli str. 6794-6806, 6810, 6821-6832, 6861-6978)

Dyrektor wyjaśnił, że inwentaryzacja drogą spisu z natury nie objęła składników aktywów będących własnością innych podmiotów, ponieważ pojazdy te są użytkowane na podstawie długoterminowych umów najmu, a ich ewidencja odbywa się na kontach pozabilansowych przeznaczonych dla obcych środków trwałych. Dyrektor wskazał, że składniki, które nie stanowią własności jednostki, ale są użytkowane na podstawie umów cywilnoprawnych, nie muszą być

---

⁵⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 342, ze zm.; dalej: *rozporządzenie w sprawie rachunkowości oraz planów kont*.

bezwzględnie inwentaryzowane drogą spisu z natury, jeżeli są prawidłowo ujęte w ewidencji pozabilansowej i istnieją stosowne dokumenty.

(akta kontroli str. 3688-3874)

NIK zwraca uwagę, że obowiązek inwentaryzacji drogą spisu z natury znajdujących się w jednostce składników aktywów, będących własnością innych jednostek, powierzonych do używania, oraz powiadomienia tych jednostek o wynikach spisu, wynika wprost z art. 26 ust. 2 ustawy o rachunkowości.

11. W Oddziale nie przeprowadzono inwentaryzacji drogą spisu z natury środków trwałych nieznajdujących się na terenie strzeżonym, w szczególności komputerów przenośnych, na ostatni dzień 2022 r. i 2024 r. Było to niezgodne z art. 26 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 26 ust. 3 pkt 3 ustawy o rachunkowości, które obligują jednostki do przeprowadzania na ostatni dzień każdego roku obrotowego inwentaryzacji środków trwałych – drogą spisu ich ilości z natury, wyceny tych ilości, porównania wartości z danymi ksiąg rachunkowych oraz wyjaśnienia i rozliczenia ewentualnych różnic, w sytuacji, gdy te środki trwałe nie znajdują się przez cały czas na terenie strzeżonym.

(akta kontroli str. 6794-6806, 6810, 6821-6828, 6861-6978)

Dyrektor wyjaśnił, że nie przeprowadzano inwentaryzacji drogą spisu z natury na ostatni dzień każdego roku obrachunkowego w zakresie środków trwałych nieznajdujących się na terenie strzeżonym, ponieważ w instrukcji inwentaryzacyjnej brak było takowego obowiązku. Ponadto Dyrektor wyjaśnił, że co do zasady wszystkie środki trwałe Oddziału znajdują się na terenie strzeżonym. Wskazał, że krótkie okresy, podczas których sprzęt oddany pracownikom do celów służbowych pozostawał poza terenem Oddziału, jego zdaniem nie mieściły się w definicji *pozostawania środka trwałego poza terenem strzeżonym*.

(akta kontroli str. 3688-3874)

Naczelnik OBAG wyjaśniła, że komputery przenośne, telefony i tablety, w tym przekazane do użytkowania poza terenem Oddziału, podlegały spisom z natury co cztery lata i nie przeprowadzano ich spisu z natury na koniec każdego roku obrachunkowego.

(akta kontroli str. 6840-6841)

NIK zwraca uwagę, że w instrukcji inwentaryzacyjnej wskazano, że to dyrektor oddziału IPN podejmuje decyzję w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji w terminach określonych w ustawie o rachunkowości. Podkreślić należy, że ustawa o rachunkowości nakłada obowiązek przeprowadzenia inwentaryzacji środków trwałych nieznajdujących się na terenie strzeżonym na ostatni dzień każdego roku obrachunkowego.

12. W Oddziale z opóźnieniem wdrożono do użytkowania następujące oprogramowanie:

- a) zakupione 15 lipca 2022 r. do wirtualizacji ze wsparciem na kolejne 3 lata, o wartości 73 800 zł, wdrożone do stosowania w Oddziale na początku 2023 r.;

- b) dostarczone 7 listopada 2024 r. do zarządzania procesami wsparcia technicznego i zgłoszeniami sygnalistów, z zapewnieniem 12-miesięcznego serwisu, o wartości 24 757,44 zł, nie wdrożone do użytkowania w Oddziale do 17 marca 2025 r.

Opóźnienie wynosiło w obu tych przypadkach ok. 5-6 miesięcy i było działaniem niegospodarnym, w szczególności z uwagi na upływający termin, odpowiednio: 3-letniego wsparcia oraz 12-miesięcznego serwisu.

(akta kontroli str. 2936-3030, 3069-3087, 6846-6853)

Dyrektor wyjaśnił, że oprogramowanie do wirtualizacji zostało wdrożone dopiero pod koniec 2022 r. i na początku 2023 r. z uwagi na kompatybilność z serwerami, zmiany administratorów IT, nowości w zakresie poprawy zabezpieczeń, testy i planowanie migracji, a także proces wdrożenia, który trwał od 12 grudnia 2022 r. do 13 stycznia 2023 r.

Odnosnie do systemu do zarządzania procesami wsparcia technicznego i zgłoszeń sygnalistów, jako przyczynę niewdrożenia do użytkowania Dyrektor wskazał ograniczenia czasowe, trwającą wymianę sprzętu komputerowego oraz konieczność dostosowania systemu do pełnej zgodności z zarządzeniem Prezesa IPN z 25 września 2024 r. w sprawie wewnętrznej procedury dokonywania zgłoszeń naruszeń prawa i podejmowania działań naprawczych.

(akta kontroli str. 4385-4388)

13. W przypadku ośmiu⁵¹ spośród 121 wyjazdów służbowych zrealizowanych samochodami służbowymi poza granicę miasta będącego siedzibą Oddziału oraz siedzibę oddziałowego archiwum w czterech miesiącach (na 15 zbadanych), tj. w marcu 2022 r., czerwcu 2023 r., styczniu i lutym 2025 r., nie wystawiono zleceń na samochód służbowy, co stanowiło naruszenie w § 3 ust. 4 pkt 1 zarządzenia w sprawie korzystania z samochodów służbowych.

Dyrektor wyjaśnił m.in., że brak wystawienia zleceń wynikał z niedopatrzenia odpowiedzialnego pracownika.

(akta kontroli str. 502-518, 7505-8062, 8108-8139, 9362, 9717-9724)

14. W przypadku 31 na 121 wyjazdów służbowych zrealizowanych samochodami służbowymi poza granicę miasta będącego siedzibą Oddziału na 15 zbadanych miesięcy:

- a) w dwóch miesiącach, tj.: w kwietniu 2023 r. i październiku 2024 r., nie wystawiono trzech poleceń wyjazdów służbowych zrealizowanych z Krakowa do Kocmyrzowa, z Krakowa do Morawicy oraz z Kielc do Krakowa;
- b) w czterech miesiącach, tj. w lutym i wrześniu 2022 r., maju 2023 r. i lutym 2025 r., nie wystawiono łącznie 28 poleceń wyjazdów służbowych zrealizowanych z Krakowa do Wieliczki;

tj. w ww. przypadkach miało miejsce nieudokumentowanie i nierozliczenie kosztów podróży służbowej pracowników, wbrew dyspozycji wynikającej z art. 77⁵ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy⁵², oraz naruszenie zasad

---

⁵¹ Skoda Octavia o nr rej. KR 4MX57 - marzec 2022 r. (4x wyjazd poza granicę Krakowa) i czerwiec 2023 r. (2x wyjazd poza granicę Krakowa), Volkswagen Arteon KN 4736G (samochód zastępczy) - luty 2025 r. (1x Oświęcim), Opel Combo o nr rej. KR 6VR42 - styczeń 2025 r. (1x Warszawa).

⁵² Dz. U. z 2025 r. poz. 277, ze zm.; dalej: *Kodeks pracy*.

określonych w § 2 ust. 1 zarządzenia Prezesa IPN z 18 kwietnia 2018 r. w sprawie krajowych i zagranicznych podróży służbowych pracowników IPN⁵³.

Dyrektor odnośnie do przypadków wymienionych w ppkt a wskazał, że brak wystawienia poleceń wyjazdów służbowych wynikał z niedopatrzenia, natomiast w odniesieniu do ppkt b wyjaśnił m.in.: *Pomimo tego, że siedziby krakowskiego Oddziału znajdują się w dwóch sąsiadujących gminach, tj. Kraków i Wieliczka, pracodawca nie uznaje wykonywania obowiązków pracowników w tych miejscach (a więc w różnych siedzibach Oddziału) za zadanie służbowe wykonywane poza stałym miejscem pracy czy poza miejscowością, w której znajduje się siedziba. [...] Realizacja obowiązków pracowników w siedzibach pracodawcy bez względu, czy jest to siedziba przy ul. Czarnieckiego 3 w Krakowie, ul. Reformackiej 3 w Krakowie czy przy pl. Skulimowskiego 1 w Wieliczce należy do ich obowiązków stałych, poruszanie się pomiędzy siedzibami nie ma charakteru czynności incydentalnej, tymczasowej i krótkotrwałej. Pomimo tego, że siedziby krakowskiego Oddziału znajdują się w dwóch sąsiadujących gminach, tj. Kraków i Wieliczka, pracodawca nie uznaje wykonywania obowiązków pracowników w tych miejscach (a więc w różnych siedzibach Oddziału) za zadanie służbowe wykonywane poza stałym miejscem pracy czy poza miejscowością, w której znajduje się siedziba. Pojęcie podróży służbowej nie może być rozumiane inaczej niż w art. 77⁵ § 1 Kodeksu pracy. [...] W § 1 [...] została zamieszczona definicja podróży służbowej. [...] na definicję tą składają się trzy elementy: - polecenie pracodawcy, - zadanie, - wyjazd poza miejscowość, w której znajduje się siedziba pracodawcy lub poza stałe miejsce pracy. Wszystkie elementy definicji muszą zaistnieć. [...] podróż służbowa nie jest tym samym, co wykonywanie pracy. Polecane w podróży służbowej pracownikowi zadanie służbowe różni się od pracy „określonego rodzaju” do wykonywania której pracownik zobowiązuje się w stosunku pracy (art. 22 § 1 KP). Przepis art. 77⁵ § 1 KP wskazuje na incydentalny, tymczasowy i krótkotrwały charakter podróży służbowej. Wykonywanie zadania służbowego w rozumieniu tego przepisu nie jest wykonywaniem pracy określonego rodzaju, wynikającej z zatrudnienia. Tylko powierzenie pracownikowi [...] określonego zadania służbowego poza stałym miejscem pracy wymaga bowiem odpowiedniego udokumentowania. Dokument delegacji określa zadania, jakie ma wykonać delegowany pracownik poza miejscowością, w której znajduje się jego stałe miejsce pracy, miejscowość docelowa, data i godzina wyjazdu oraz powrotu, liczba godzin i dni przebywania w podróży, stawka i wartość przysługujących diet. W związku z powyższym pracodawca nie traktuje przemieszczania się pracowników i świadczenia stałej pracy w różnych siedzibach (Kraków, Wieliczka) jednej jednostki organizacyjnej, którą jest Oddział, za podróże służbowe i nie wymaga wystawiania dokumentu delegacji.*

(akta kontroli. str. 519-553, 7909-7911, 7921-7923, 7926-7927, 8108-8139, 9362-9368, 9725-9743)

W odniesieniu do powyższych wyjaśnień NIK wskazuje, że jakkolwiek pojęcie podróży służbowej nie zostało zdefiniowane w przepisach powszechnie obowiązujących, jednakże przytoczony art. 77⁵ Kodeksu pracy wskazuje w § 1 precyzyjnie, iż ma ona miejsce w sytuacji, gdy pracownik wykonuje na polecenie pracodawcy zadanie służbowe poza miejscowością, w której znajduje się

⁵³ Zmienionego zarządzeniami Prezesa IPN: z 20 sierpnia 2019 r., 3 marca 2022 r., 28 grudnia 2022 r. i 2 marca 2023 r.; dalej: *zarządzenie w sprawie podróży służbowych*.

siedziba pracodawcy, lub poza stałym miejscem pracy. We wszystkich zbadanych przypadkach pracownikom w umowach o pracę określono jedno, stałe miejsce pracy. Warto w tym kontekście zwrócić uwagę na orzecznictwo sądów, przykładowo tezę wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 12 maja 2021 r. (III AUa 715/19), w której zapisano: *Pracownik może mieć stałe i niestałe (ruchome, zmienne) miejsce pracy. Spełnienie wymagania przewidzianego w art. 29 § 1 pkt 2 k.p. może więc polegać na wskazaniu stałego miejsca pracy, na wskazaniu obok stałego miejsca pracy także niestałego miejsca (miejsc) wykonywania pracy bądź na wskazaniu niestałych (zmiennych) miejsc pracy, w dostateczny wszakże sposób określonych. [...] Jeżeli ruchome miejsce pracy zostało właściwie określone w umowie, to stałymi miejscami pracy w rozumieniu art. 77⁵ § 1 k.p. będą wówczas poszczególne, konkretne miejsca, do których (w granicach umowy o pracę i ramach określonego w niej ruchomego miejsca pracy) pracownik zostaje skierowany w celu stałego świadczenia, umówionego rodzaju pracy. Pracownik taki będzie w podróży służbowej, gdy otrzyma krótkotrwałe zadanie wykonania pracy poza takim stałym miejscem pracy, a także w czasie dojazdu do tego miejsca i powrotu z niego.*

Podkreślenia wymaga, że w zbadanych przypadkach pracownicy wyjeżdżali na polecenie pracodawcy, w konkretnym celu, a praca w miejscu docelowym podróży służbowej miała charakter incydentalny i zawierała zawsze element powrotu do stałego miejsca wykonywania pracy po jej zakończeniu.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą Oddział przejął w trwały zarząd zaadaptowany na jego potrzeby budynek przy ul. S. Czarnieckiego w Krakowie, co w znacznej mierze pozwoliło ograniczyć koszty najmu nieruchomości na prowadzenie ustawowej działalności IPN. Niemniej jednak Oddział – w ocenie NIK – nie podjął wystarczających działań w celu zapewnienia optymalnego zagospodarowania powierzchni biurowej w nowej siedzibie, wskutek czego od października 2024 r. ponosił niezasadne i niegospodarne wydatki na najem, które do końca marca 2025 r. wyniosły 87,1 tys. zł. Ponadto nierzetelnie zaplanowano okres najmu lokalu na potrzeby gospodarcze, co doprowadziło w 2023 r. do niecelowego wydatkowania 4,2 tys. zł.

NIK zwraca uwagę na wykorzystanie powierzchni wystawowo-konferencyjnej przez DKi. Powierzchnia taka była dostępna od lipca 2024 r. w siedzibie Delegatury – budynku pozostającym w trwałym zarządzie IPN, jednak użytkowano ją sporadycznie. Jednocześnie Oddział kontynuował najem lokali o funkcji wystawowo-konferencyjnej w centrum Kielc, organizując tam szereg wydarzeń edukacyjno-promocyjnych, a koszt najmu w okresie od lipca 2024 r. do końca marca 2025 r. wyniósł 130,9 tys. zł. Nie negując faktu dogodniejszej lokalizacji najmowanych lokali w stosunku do siedziby Delegatury, NIK zwraca uwagę na konieczność zoptymalizowania wykorzystania nowopowstałej powierzchni o funkcji wystawowo-konferencyjnej w miejsce dotychczas najmowanej.

Oddział zlecał niezbędne kontrole stanu nieruchomości oraz zapewnił utrzymanie obiektów budowlanych w należyтым stanie technicznym, z wyjątkiem następujących przypadków: niepodjęcia od listopada 2023 r. niezbędnych działań w celu wykonania pilnego zalecenia po kontroli stanu konstrukcyjno-budowlanego siedziby archiwum oraz niezrealizowania dwóch

zaleceń – odpowiednio od sierpnia 2021 r. oraz od sierpnia 2022 r. – po kontroli przewodów kominowych w siedzibie Delegatury, w której użytkowana była instalacja gazowa. Zaniechania te NIK ocenia jako działanie nierzetelne, jak również naruszające art. 61 pkt 1 Prawa budowlanego.

W latach 2022-2024 w Oddziale prawidłowo zarządzano zbędnymi lub zużytymi składnikami majątku ruchomego, eliminując koszty związane z ich utrzymywaniem i podejmując – w uzasadnionych przypadkach – próbę ich sprzedaży. W jednym przypadku – skanera przekazanego nieodpłatnie do Centrali IPN – Izba stwierdziła niedopełnienie procedury oceny składnika majątkowego i uznania go za zbędny w działalności Oddziału.

Inwentaryzację składników majątkowych na koniec 2023 r. przeprowadzono w terminach oraz w sposób zgodny z art. 26 ust. 1 i 3 ustawy o rachunkowości, z wyjątkiem: aktywów będących własnością innych jednostek, powierzonych jednostce do używania, których nie objęto na koniec 2023 r. spisem z natury, a także składników majątkowych nieznajdujących się na terenie strzeżonym, których nie objęto spisem z natury na koniec 2022 r. i 2024 r. Izba zwraca ponadto uwagę na powoływanie w skład zespołów spisowych pracowników wskazanych jako osoby odpowiedzialne za inwentaryzowane mienie, co może naruszać potrzebę zapewnienia rzetelności i bezstronności spisu.

Szczegółowe badanie wydatków na oprogramowanie komputerowe (pięć pozycji na łączną kwotę 494,0 tys. zł) oraz na licencje związane z przeniesieniem autorskich praw majątkowych oraz praw autorskich (10 pozycji na łączną kwotę 116,2 tys. zł) wykazało opóźnienia w dwóch przypadkach wdrażania oprogramowania (98,6 tys. zł), co skróciło o co najmniej 5-6 miesięcy możliwość skorzystania przez Oddział ze wsparcia i gwarancji.

W zakresie gospodarowania flotą samochodową w Oddziale nie stwierdzono nieprawidłowości skutkujących ponoszeniem nieuzasadnionych kosztów, a wykorzystywanie samochodów służbowych wynikało z potrzeb Oddziału. NIK zwraca jednak uwagę na rejestrowanie wyjazdów służbowych na papierowych kartach drogowych i brak elektronicznej ewidencji przebiegu pojazdów, co przy flocie samochodowej liczącej średnio 11 pojazdów użytkowanych jednocześnie istotnie utrudniało efektywne nią zarządzanie.

2. Rozporządzanie środkami finansowymi

Opis stanu
faktycznego

2.1. W skład Oddziału⁵⁴ wchodziły następujące komórki organizacyjne realizujące działalność ustawową IPN⁵⁵: archiwalną – OA, śledczą – OKŚZpNP, lustracyjną – OBL⁵⁶, badawczą – OBBH, edukacyjną – OBEN, poszukiwawczą – WSPiI oraz upamiętniania walk i męczeństwa – OBUWiM⁵⁷.

Oddział w okresie objętym kontrolą nie prowadził działalności wydawniczej, w zakresie ochrony dobrego imienia Rzeczypospolitej Polskiej i Narodu

⁵⁴ Uwzględniając Delegaturę IPN w Kielcach.

⁵⁵ Zgodnie z ustawą z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2023 r. poz. 102); dalej: *ustawa o IPN*.

⁵⁶ Wyłącznie w Oddziale IPN w Krakowie.

⁵⁷ Jw.

Polskiego oraz działalności związanej z organizacją Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL.

W poszczególnych latach okresu 2021⁵⁸–2024 przeciętne zatrudnienie w Oddziale, w tym w DKi, (poniżej w nawiasie podano także zatrudnienie wg stanu na 31 grudnia każdego roku) wynosiło odpowiednio: w 2021 r. – 186 (187) etatów, w 2022 r. – 185 (186) etatów, w 2023 r. – 186 (189) etatów oraz w 2024 r. – 187 (187). W komórkach organizacyjnych realizujących działalność ustawową zatrudnienie w przeliczeniu na etaty wynosiło odpowiednio przeciętnie (i na koniec roku):

- w OA: 70 (70) etatów w 2021 r., 68 (69) – w 2022 r., 69 (71) – w 2023 r. oraz 70 (70) – w 2024 r.;
- w OKŚZpNP: 11 (11) etatów w 2021 r. i w 2022 r., 12 (12) – w 2023 r. oraz 11 (11) – w 2024 r.;
- w OBL: 17,75 (17,75) etatu w 2021 r., 17 (16,75) – w 2022 r., 16,75 (16,75) – w 2023 r. oraz 17,75 (17,75) – w 2024 r.;
- w OBBH: 24 (25) etaty – w 2021 r., 26 (26) – w 2022 r., 26 (27) – w 2023 r. oraz 25 (25) – w 2024 r.;
- w OBEN: 18,5 (18,5) etatu w 2021 r., 20 (19,5) – w 2022 r., 18,5 (18,5) – w 2023 r. oraz 19,5 (19,5) – w 2024 r.;
- w WSPiI: 4 (4) etaty w latach 2021–2024;
- w OBUWiM: 8 (8) etatów w latach 2021–2024.

Zatrudnienie w administracji Oddziału⁵⁹ wynosiło odpowiednio: 32,75 (32,75) etatu w 2021 r., 32 (31,75) w 2022 r. i 31,75 (31,75) w latach 2023–2024.

(akta kontroli str. 19-140, 672-688, 820-823, 835-844)

2.2. W latach 2021⁶⁰–2024 w Oddziale nastąpił wzrost wydatków z tytułu wynagrodzeń z 15 258,7 tys. zł do 20 936,7 tys. zł, a także wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto na jeden etat z 6 836,3 zł do 9 330,1 zł, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia w tym okresie o jedną osobę (tj. ze 186 do 187 etatów). W okresie 2021–2024 środki przeznaczone na wynagrodzenia ogółem wzrosły w ujęciu rok do roku⁶¹ kolejno o 11,4% w 2022 r., o 3,0% w 2023 r. i o 18,9% w 2024 r., przy przeciętnym zatrudnieniu odpowiednio na poziomie 185, 186 i 187 etatów.

Największy wzrost wynagrodzeń w latach 2021–2024 (tj. powyżej średniego wzrostu dla całego Oddziału), przy utrzymaniu zatrudnienia na tym samym lub mniejszym poziomie, w ujęciu rok do roku, odnotowano w:

- 2022 r. – w zakresie: OA (działalność archiwalna) – o 14,9%, OBL (działalność lustracyjna) – o 16,2%, WSPiI (działalność poszukiwawcza) – o 16,3%, OBUWiM (działalność upamiętniania walk i męczeństwa) – o 29,4% oraz w administracji – o 17,4%;
- 2023 r. – w zakresie: OBL – o 8,2% i OBEN – o 10,4%;

---

⁵⁸ Dane dla celów porównawczych.

⁵⁹ Administracja Oddziału obejmowała: Dyrekcję Oddziału i Naczelnika Delegatury, OBAG, Oddziałowe Biuro Ochrony (dalej: OBO), Referat Finansowo-Księgowy (dalej: RFK), Samodzielne Stanowiska Asystenta Prasowego (dalej: SSAP) oraz Samodzielne Stanowisko ds. Kadr (dalej: SSK).

⁶⁰ Dane dla celów porównawczych.

⁶¹ Tj. 2022/2021 – z 15 258,7 tys. zł do 16 908,2 tys. zł; 2023/2022 – z 16 908,2 tys. zł do 17 507,6 tys. zł; 2024/2023 – z 17 507,6 tys. zł do 20 936,7 tys. zł.

- 2024 r. – w zakresie: OKŚZpNP (działalność śledcza) – o 33,0%, OBBH (działalność badawcza) – o 28,1%, WSPiL – o 31,4%, OBUWiM – o 13,0% oraz w administracji – o 18,0%.

Dyrektor wyjaśnił, że zgodnie z analizą przeprowadzoną przez Referat Finansowo-Księgowy zmiany wysokości wydatków ponoszonych przez Oddział [...] z tytułu wynagrodzeń wynikają z następujących przyczyn:

Rok 2022:

- W zakresie Oddziałowego Biura Upamiętniania, Walk i Męczeństwa [...] jest to związane:
  - ze wzrostem wynagrodzeń zgodnie ze wskaźnikiem 3,5%;
  - z wypłatą specjalnych dodatków motywacyjnych (art. 1 ust. 6 ustawy z dnia 14 X 2021 o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 oraz ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, Dz.U. poz. 1901);
  - ze wzrostem spowodowanym ponowną możliwością tworzenia 3% funduszu nagród, czego nie było w roku 2021;
  - ze wzrostem dodatków stażowych.
- W zakresie administracji [...]:
  - wzrost wynagrodzeń zgodnie ze wskaźnikiem 3,5%;
  - wypłata specjalnych dodatków motywacyjnych (art. 1 ust. 6 ustawy z dnia 14 X 2021 [...]);
  - wzrost spowodowany ponowną możliwością tworzenia 3% funduszu nagród, czego nie było w roku 2021;
  - wzrost dodatków stażowych;
  - wzrost wypłat nagród jubileuszowych;
  - wypłata odprawy emerytalnej.

Rok 2023

- W zakresie Oddziałowego Biura Lustracyjnego [...]:
  - wzrost wynagrodzeń zgodnie ze wskaźnikiem 7,8%;
  - wypłata specjalnych dodatków motywacyjnych (art. 1 ust. 6 ustawy z dnia 14 X 2021 [...]);
  - wzrost dodatków stażowych;
  - wzrost wypłat nagród jubileuszowych;
  - wyrównanie wynagrodzeń prokuratorskich (po nowelizacji ustawy o kołobudżetowej na rok 2023).
- W zakresie Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej [...]:
  - wzrost wynagrodzeń zgodnie ze wskaźnikiem 7,8%;
  - wypłata specjalnych dodatków motywacyjnych (art. 1 ust. 6 ustawy z dnia 14 X 2021 [...]);
  - wzrost dodatków stażowych;
  - wzrost wypłat nagród jubileuszowych.

Rok 2024

- W zakresie Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu [...]:
  - wzrost wynagrodzeń zgodnie ze wskaźnikiem 20%;
  - wzrost dodatków stażowych;
  - wzrost wypłat nagród jubileuszowych;
  - wyrównanie wynagrodzeń prokuratorskich na podstawie wyroków sądowych (wyrok Trybunału Konstytucyjnego).

- *W zakresie Wieloosobowego Stanowiska do spraw Poszukiwań i Identyfikacji [...]:*
  - *wzrost wynagrodzeń zgodnie ze wskaźnikiem 20%;*
  - *wzrost dodatków stażowych;*
  - *wzrost wypłat nagród jubileuszowych.*

(akta kontroli str. 672-688, 835-844, 3425-3433)

2.3. W latach 2022–2024 zawarto w Oddziale 410 umów cywilnoprawnych (254 umowy zlecenia i 156 umów o dzieło), z tego 355 sfinansowanych w ramach § 417⁶² klasyfikacji budżetowej i 55 w ramach § 409⁶³. Łączne wydatki Oddziału z tytułu ww. umów wyniosły 585,3 tys. zł, z tego 361,5 tys. zł umowy zlecenia i 223,8 tys. zł umowy o dzieło. Nie zlecano wykonywania zadań w ramach umów cywilnoprawnych zatrudnionym pracownikom.

Umowy cywilnoprawne zawarto ze 111 osobami w 2022 r., 120 – w 2023 r. i 78 – w 2024 r.

Najwyższe wydatki z tytułu zawarcia umów cywilnoprawnych w latach 2022–2024 Oddział poniósł w ramach działalności:

- 1) edukacyjnej – 184,5 tys. zł, z tego 59,1 tys. zł w 2022 r., 86,6 tys. zł w 2023 r. i 38,8 tys. zł w 2024 r.;
- 2) wydawniczej – 142,2 tys. zł, z tego 49,9 tys. zł w 2022 r., 36,1 tys. zł w 2023 r. i 56,2 tys. zł w 2024 r.;
- 3) upamiętniania walk i męczeństwa – 95,3 tys. zł, z tego 7,7 tys. zł w 2022 r., 51,0 tys. zł w 2023 r. i 36,6 tys. zł w 2024 r.

(akta kontroli str. 672-688, 845-876, 9194-9208)

Szczegółowym badaniem objęto 27 umów cywilnoprawnych zawartych w okresie 2022–2025 (do 28 lutego), z tego 16 umów zlecenia⁶⁴ i 11 umów o dzieło⁶⁵. We wszystkich przypadkach sporządzono i zatwierdzono w ESEW wnioski zakupowe oraz zawarto umowy z zachowaniem formy pisemnej. Łączna wartość umów objętych badaniem wyniosła 243,7 tys. zł, z tego umów zlecenia 170,3 tys. zł i umów o dzieło 73,4 tys. zł.

Kwoty wynagrodzeń z tytułu badanych umów zlecenia wahały się w przedziale od 1,0 tys. zł do 36,0 tys. zł, z tego o wartości poniżej 10,0 tys. zł zawarto 11 umów na łączną kwotę 36,5 tys. zł, a powyżej tej wartości – pięć umów na łączną kwotę 133,8 tys. zł. W przypadku dziewięciu badanych umów o dzieło wynagrodzenie zleceniobiorcy nie przekraczało 10,0 tys. zł – łączna ich wartość wyniosła 53,4 tys. zł, natomiast w przypadku dwóch umów wynagrodzenie jednostkowe było równe 10,0 tys. zł (łącznie 20,0 tys. zł).

W przypadku trzech umów o łącznej wartości 72,6 tys. zł – każda o wartości jednostkowej przekraczającej 10 tys. zł – wnioski zakupowe w ESEW zostały

⁶² *Wynagrodzenia bezosobowe.*

⁶³ *Honoraria.*

⁶⁴ Dobór celowy próby dotyczył wniosków zakupowych nr: 17/2022, 25/2022, 108/2022, 233/2022, 340/2022, 971/2022, 990/2022, 78/2023, 517/2023, 614/2023, 23/2024, 352/2024, 387/2024, 398/2024, 499/2024 i 106/2025.

⁶⁵ Dobór celowy próby dotyczył wniosków zakupowych nr: 96/2022, 610/2022, 904/2022, 993/2022, 997/2022, 689/2023, 739/2023, 799/2023, 801/2023, 850/2023 i 196/2024.

sporządzone po zawarciu umów z wykonawcami⁶⁶, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

We wszystkich 20 umowach o wartości poniżej 10,0 tys. zł zamówienie zlecono wskazanemu wykonawcy bez przeprowadzania porównywania ofert różnych wykonawców, co było zgodne z § 6 ust. 7 pkt 5 zarządzenia Prezesa IPN z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie udzielania zamówień publicznych w IPN⁶⁷. W przypadku jednej spośród siedmiu badanych umów o wartości jednostkowej równej lub wyższej niż 10,0 tys. zł nie sporządzono uzasadnienia zasadności powierzenia wykonania zamówienia danemu wykonawcy, co naruszało § 6 ust. 7 pkt 6 ww. zarządzenia i zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Rozeznanie rynku właściwego dla przedmiotu zamówienia, o którym mowa w § 6 ust. 5 zarządzenia w sprawie zamówień publicznych, przeprowadzono dla ośmiu spośród 27 badanych umów cywilnoprawnych, przy czym w siedmiu przypadkach nie zostało to udokumentowane. Dla pozostałych 19 umów nie przeprowadzono rozeznania rynku, w tym:

- dla dwóch, których wykonawcy oraz należne im wynagrodzenie zostały wskazane przez Centralę IPN, dotyczących odtworzeń aktorskich w spektaklu „Historia Misia Wojtka”⁶⁸ (na łączną kwotę 10,7 tys. zł),
- dla czterech, w których kwota wynagrodzenia wykonawcy była równa lub wyższa niż 10 tys. zł. We wnioskach zakupowych wybór wykonawcy uzasadniono jego wcześniejszą współpracą z Oddziałem oraz znajomością funkcjonowania IPN⁶⁹ oraz realizacją projektów artystycznych związanych z przedmiotem zamówienia, a także doświadczeniem i umiejętnościami niezbędnymi do realizacji koncertu⁷⁰.

(akta kontroli str. 4755-4772, 5267-5307, 5726-5761, 5818-5932, 6158-6198, 6213-6221, 8330-8614, 9400-9413)

W jednym przypadku (wniosek nr 23/2024) dokumentacja odbiorowa zleconych prac nie była kompletna w stosunku do wymogów określonych w umowie, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 5267-5271)

We wniosku zakupowym z 4 marca 2022 r.⁷¹ OKŚZpNP zgłosiła zapotrzebowanie na tworzenie wykazu osób pokrzywdzonych deportowanych z dawnego województwa tarnopolskiego, w śledztwie prowadzonym przez jednego z prokuratorów. Zamówienie oszacowano na 22,4 tys. zł z terminem realizacji marzec-sierpień 2022 r., wskazując jednocześnie proponowanego wykonawcę. W uzasadnieniu wskazania wykonawcy podano, że *został wytypowany do sporządzenia wykazu, co zostało ujęte w zarządzeniu prokuratora [...] z dn. 05.07.2021 r. do śledztwa [...]. Termin zakończenia śledztwa planowany jest na dzień 24.08.2022 r. zgodnie z załączonym postanowieniem Dyrektora Głównej Komisji z dnia 15.02.2022 r. w związku z tym zachodzi pilna konieczność sporządzenia*

⁶⁶ Wnioski zakupowe nr: 17/2022, 233/2022 i 78/2023.

⁶⁷ Zmienionego zarządzeniami Prezesa IPN z 7 lipca 2022 r. oraz z 27 czerwca 2023 r.; dalej: *zarządzenie w sprawie zamówień publicznych*.

⁶⁸ Wnioski zakupowe nr 799/2023 i 801/2023.

⁶⁹ Wnioski zakupowe nr 17/2022 i 78/2023.

⁷⁰ Wnioski zakupowe nr 850/2023 i 196/2024.

⁷¹ Nr 233/2022, zatwierdzony 8 marca 2022 r.

wykazu osób deportowanych wg opisu przedmiotu zamówienia do sprawy [...] liczącej ok. 177 tomów akt.

Na podstawie ww. wniosku zawarto 1 marca 2022 r. umowę zlecenia z K.M. na kwotę 22,4 tys. zł.

W sprawie sposobu doboru wykonawcy do realizacji zadań przewidzianych w ramach prowadzonego śledztwa, Naczelnik OKŚZpNP wyjaśnił: *Tutejsza Komisja prowadziła śledztwo [...] w sprawie deportacji Polaków z terenu byłego województwa tarnopolskiego w głąb Związku Radzieckiego. W toku tego postępowania zgromadzono bardzo obszerny materiał dowodowy, [...] w 177 tomach akt głównych, który obejmuje okoliczności deportacji wielu tysięcy osób. Prawnokarnym warunkiem merytorycznego, prawidłowego zakończenia postępowania przygotowawczego pozostawało wskazanie osób pokrzywdzonych wraz z ich danymi osobowymi oraz kluczowymi informacjami dotyczącymi ich miejsc zamieszkania przed deportacją, datą zesłania, docelowym miejscem wywiezienia i innych danych, czyli opracowanie indeksu osób deportowanych. Zakres tych działań oraz określony termin zakończenia śledztwa przekraczał możliwości referenta sprawy oraz pracowników Komisji. [...] zaistniała konieczność pozyskania do współpracy osoby, która wspomagałaby działania pracowników Komisji w omawianym zakresie. [...] opracowanie indeksu osób pokrzywdzonych w śledztwie nie wymagało posiadania wiadomości specjalnych i [...] powołania [...] biegłego na podstawie stosownego postanowienia. [...] zarówno ustawa z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze [...], jak i Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2017 roku Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury [...] nie określa trybu i zasad postępowania w zakresie wyboru wykonawcy czynności o charakterze pozaprocesowym (materialno-technicznych i pomocniczych) objętych stosownymi umowami cywilnoprawnymi. W związku z powyższym podjęto poszukiwania właściwej osoby, a działania te miały charakter niesformalizowany. Gotowość podjęcia tego rodzaju czynności wyraził K[...] M[...]. [...] odbył rozmowę z referentem śledztwa prokuratorem [...], w toku której omówiono zakres zaplanowanych do podjęcia działań oraz zasad współpracy. Uzgodnienia w tym zakresie znalazły swój wyraz procesowy w zarządzeniu z dnia 5 lipca 2021 roku [...], przeszkoleniu przez pracowników sekretariatu Komisji, a kolejno podpisaniu z w/w stosownej umowy zlecenia.*

Merytoryczne rozliczenie omawianych czynności było przeprowadzone przez prokuratora [...], natomiast w zakresie budżetowym, przez Naczelnika Komisji.

Współpraca była kontynuowana w 2022 roku wobec pozytywnej oceny dotychczasowej realizacji zleconych działań [...]. [...] analogiczne czynności były równolegle wykonywane przez pracowników sekretariatu oraz historyka Komisji.

Konieczność istotnego przyspieszenia działań w tym zakresie wynikała nadto z treści postanowienia prokuratora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z dnia 15 lutego 2022 roku, w którym wskazano ostateczny termin zakończenia śledztwa [...].

Opracowany w omawianym śledztwie elektroniczny indeks osób deportowanych zawiera 21 061 rekordów.

Na pytanie NIK, dlaczego we wniosku zakupowym nr 233/2022 nie wskazano uzasadnienia zasadności powierzenia wykonania zamówienia temu wykonawcy albo nie sporządzono zestawienia porównawczego minimum trzech ofert

różnych wykonawców, skoro taki wymóg został określony w § 6 ust. 7 pkt 6 zarządzenia w sprawie zamówień publicznych, Naczelnik OKŚZpNP wyjaśnił: [...] w omawianym zakresie zastosowanie znajdują przepisy Kodeksu postępowania karnego dotyczące specjalistów, a to art. 205 § 1 k.p.k. Wskazany przepis stanowi, że prokurator do wykonania czynności technicznych i pomocniczych może wezwać specjalistę, nie precyzując trybu wyboru takiej osoby. Skoro zatem czynności tego rodzaju były podejmowane w ramach lub w związku z toczącym się śledztwem koniecznym stało się zastosowanie właściwych przepisów procedury karnej. [...] w omawianym zakresie nie znajdują zastosowania uregulowania określone w ustawie [...] Prawo zamówień publicznych, a tym samym Zarządzeniu Prezesa IPN [...] w sprawie udzielania zamówień publicznych [...].

NIK zwraca uwagę, iż przywołany w powyższych wyjaśnieniach przepis art. 205 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego⁷² dotyczy wezwania specjalistów do czynności technicznych przy dokonywaniu oględzin, przesłuchania przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość, eksperymentu, ekspertyzy, zatrzymania rzeczy lub przeszukania. Żadna z ww. czynności procesowych nie została wskazana jako podstawa do zawarcia umowy cywilnoprawnej w przedmiotowym zakresie.

(akta kontroli str. 8537-8563, 9219-9232, 9401-9402, 9674-9678)

2.4. W Oddziale w latach 2022-2025 do wspomagania procesów planowania i realizacji wydatków według planów budżetowych komórek organizacyjnych wykorzystywany był ESEW, który umożliwiał:

- sporządzanie wniosków (m.in. zakupowych) stanowiących podstawę realizacji zaplanowanych wydatków oraz ich obsługę według wymagań dotyczących procesu akceptacji i realizacji,
- wprowadzanie rocznych planów wydatków w podziale na komórki organizacyjne (według paragrafów klasyfikacji budżetowej), ich zatwierdzanie, monitorowanie oraz korygowanie,
- rejestrację postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, realizowanych na podstawie pzp,
- obsługę dokumentów księgowych związanych z realizacją zatwierdzonych wniosków oraz generowanie raportów.

(akta kontroli str. 16)

Zamówienia publiczne realizowane były na podstawie zarządzenia w sprawie zamówień publicznych.

Dyrektor wyjaśnił, że nie dokonywał doprecyzowania, interpretacji zapisów przedmiotowego zarządzenia w formie pism lub aktów wewnętrznych obowiązujących w Oddziale. Dodał, że przepisy zarządzenia w sprawie zamówień publicznych stosowane były wprost.

Dyrektor wskazał również, że do prowadzenia postępowań o zamówienia publiczne o wartości powyżej 130 tys. zł (netto) wykorzystywano platformę zakupową *LoginTrade*. Wyjaśnił, że z tytułu jej użytkowania Oddział nie ponosił żadnych kosztów. Zamówienia poniżej ww. kwoty dokumentowane były w ESEW.

(akta kontroli str. 8064-8069)

---

⁷² Dz. U. z 2025 r. poz. 46, ze zm.

W latach 2022-2024 łączna wartość wydatków poniesionych przez Oddział na zakup usług obcych, dostaw i robót budowlanych⁷³ wyniosła:

- w 2022 r. – 4 926,5 tys. zł, tj. 17,5% wydatków ogółem Oddziału (28 232,1 tys. zł);
- w 2023 r. – 5 595,7 tys. zł, tj. 18,2% wydatków ogółem (30 748,2 tys. zł);
- w 2024 r. – 5 906,2 tys. zł, tj. 16,8% wydatków ogółem (35 181,1 tys. zł).

W ramach ww. wydatków największy udział miały następujące komórki organizacyjne Oddziału:

- 2022 r.: OBAG – 2 379,1 tys. zł (48,3%), OBEN – 845,2 tys. zł (17,2%), DKi – 608,6 tys. zł (12,4%) i OBUW – 556,9 tys. zł (11,3%);
- 2023 r.: OBAG – 2 740,8 tys. zł (49,0%), OBUW – 792,8 tys. zł (14,2%), DKi – 754,8 tys. zł (13,5%) i OBEN – 697,3 tys. zł (12,5%);
- 2024 r.: OBAG – 3 292,8 tys. zł (55,8%), OBEN – 790,0 tys. zł (13,4%), OBUW – 693,5 tys. zł (11,8%) i DKi – 416,9 tys. zł (7,1%).

(akta kontroli str. 8070-8072, 9065-9123, 9181)

W latach 2022-2025 (do 26 marca) w Oddziale przeprowadzono łącznie 13 postępowań o udzielenie zamówień publicznych w trybie pzp, z czego trzy zostały unieważnione. Cztery spośród udzielonych zamówień dotyczyły dostaw⁷⁴, a pozostałe sześć usług⁷⁵.

(akta kontroli str. 8690)

Kontrolą objęto trzy postępowania dotyczące dostaw:

- komponentów infrastruktury serwerowej (postępowanie nr 2024/BZP00333080/01 z 21 maja 2024 r.), w wyniku którego poniesiono wydatek w wysokości 473,5 tys. zł;
- mebli i foteli obrotowych do pomieszczeń biurowych rozbudowywanej części siedziby Delegatury (nr 2023/BZP00354109/01 z 16 sierpnia 2023 r.), poniesiony wydatek 177,6 tys. zł;
- serwerów oraz przełączników sieciowych wraz z rozbudową macierzy sieciowych (nr 2022/BZP00132093/01 z 22 kwietnia 2022 r.), poniesiony wydatek 318,6 tys. zł.

We wszystkich trzech postępowaniach:

- prawidłowo określono wariant zamówienia w trybie podstawowym,
- wyznaczono minimum siedmiodniowy termin składania ofert od dnia zamieszczenia ogłoszenia w BZP, tj. zgodnie z art. 283 pzp,
- kierownik zamawiającego oraz członkowie zespołu wykonujący czynności związane z przeprowadzaniem postępowań złożyli oświadczenia, o których mowa w art. 56 ust. 4 pzp,
- zamawiający zgodnie z art. 240 pzp określił kryteria oceny ofert,

---

⁷³ Wydatki bieżące realizowane z następujących paragrafów klasyfikacji budżetowej: 419 *Nagrody konkursowe*, 421 *Zakup materiałów i wyposażenia*, 427 *Zakup usług remontowych*, 430 *Zakup usług pozostałych*, 438 *Zakup usług obejmujących tłumaczenia* oraz 439 *Zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii*.

⁷⁴ 1) Zakup serwerów oraz przełączników sieciowych wraz z rozbudową macierzy sieciowych (2022 r.), 2) Dostawa mebli biurowych i foteli obrotowych (2023 r.), 3) Dostawa sprzętu i oprogramowania komputerowego (2023 r.), 4) Zakup komponentów infrastruktury serwerowej (2024 r.).

⁷⁵ 1-3) Kompleksowe utrzymanie czystości w pomieszczeniach biurowych i na terenie zewnętrznym Oddziału (2022, 2023 i 2024 r.), 4) Świadczenie usług pocztowych dla Oddziału i Delegatury IPN w Kielcach (2023 r.), 5) Dystrybucja energii elektrycznej Kraków/Wieliczka/Kielce (2023 r.), 6) Świadczenie usług w zakresie przesyłek pocztowych w obrocie krajowym i zagranicznym (2024 r.).

- wybrano najkorzystniejszą ofertę,
- umowy zostały zawarte na czas oznaczony oraz zawierały postanowienia zgodne ze wskazanymi w art. 436 pzp.

Ogłoszenie o wykonaniu umowy zamieszczono w BZP w terminie 30 dni od zawarcia umowy w dwóch spośród trzech analizowanych postępowań. Termin ten przekroczono w przypadku zamówienia nr 2024/BZP00333080/01 z 21 maja 2024 r., co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Protokoły z przebiegu postępowań zawierały elementy wskazane w art. 72 pzp.

(akta kontroli str. 1759-2032, 8691-8848)

Do szczegółowej kontroli wybrano ponadto 83 wydatki⁷⁶ dokonane przez Oddział w latach 2022-2025 (do 31 stycznia) w łącznej kwocie 2 884,9 tys. zł, pod kątem spełniania wymogów określonych w zarządzeniu w sprawie zamówień publicznych. Stwierdzono, że:

- do każdego wydatku sporządzono wniosek w ESEW, co było zgodne z § 6 ust. 1 ww. zarządzenia,
- w przypadku wszystkich 22 wydatków, których jednostkowa szacunkowa wartość brutto przekraczała 30 tys. zł, zawarto umowy w formie pisemnej, zgodnie z § 6 ust. 8 ww. zarządzenia,
- realizacja przedmiotu zamówienia została udokumentowana w protokole odbioru lub innej dokumentacji potwierdzającej poniesienie wydatku zgodnie z celem. W jednym przypadku stwierdzono, że opis dwóch faktur nie był zgodny z zawartą umową, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,
- w przypadku sześciu wydatków (298,4 tys. zł) nie przeprowadzono w Oddziale rozeznania rynku właściwego dla przedmiotu zamówienia, ponieważ wykonawcy zostali wskazani przez Centralę IPN. W tych przypadkach kontrola NIK w Oddziale nie dotyczyła prawidłowości przeprowadzenia wyboru wykonawcy zamówienia. Dotyczyło to wydatku poniesionego na zakup samochodu osobowego (wniosek nr 241/2022, wydatek w wysokości 164,6 tys. zł) oraz następujących pięciu wydatków zrealizowanych w ramach zadań OBEN:
  - obsługa organizacyjno-techniczna pięciu spektakli pt. „Historia Misia Wojtka” (wniosek nr 794/2023), na którą wydatkowano 10,0 tys. zł,
  - organizacja dwóch spektakli poświęconych Wincentemu Witosowi „Trzy Razy On” oraz obsługa cateringowa związana z tym wydarzeniem (wnioski nr 806/2024 i 821/2024), łączna wartość wydatków wyniosła 112,6 tys. zł,
  - opracowanie i realizacja (przez artystę wykonawcę) działań edukacyjnych w ramach projektu „Kresy. Polskie ziemie wschodnie w XX wieku” (wniosek nr 426/2022) – 116,3 tys. zł,

⁷⁶ Dobór celowy próby został dokonany spośród wydatków poniesionych w ramach następujących §§ klasyfikacji budżetowej: 421, 427, 430 i 606 *Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych*. Dotyczył on następujących wniosków zakupowych: 34/2022, 39/2022, 99/2022, 156/2022, 241/2022, 426/2022, 439/2022, 489/2022, 565/2022, 687/2022, 839/2022, 178/2023, 193/2023, 199/2023, 260/2023, 335/2023, 351/2023, 355/2023, 370/2023, 373/2023, 392/2023, 525/2023, 528/2023, 548/2023, 556/2023, 561/2023, 570/2023, 571/2023, 572/2023, 573/2023, 574/2023, 575/2023, 576/2023, 585/2023, 586/2023, 587/2023, 733/2023, 794/2023, 904/2023, 908/2023, 999/2023, 1155/2023, 83/2024, 134/2024, 152/2024, 171/2024, 184/2024, 209/2024, 194/2024, 200/2024, 218/2024, 244/2024, 319/2024, 329/2024, 408/2024, 413/2024, 415/2024, 428/2024, 476/2024, 487/2024, 495/2024, 509/2024, 563/2024, 564/2024, 565/2024, 566/2024, 573/2024, 576/2024, 615/2024, 616/2024, 667/2024, 746/2024, 780/2024, 806/2024, 808/2024, 821/2024, 904/2024, 915/2024, 926/2024, 966/2024, 1079/2024, 48/2025 i 173/2025.

- obsługa stanowiska z prezentacją „Gry Szyfrów” przez testera gry (wniosek nr 439/2022) – 2,7 tys. zł;
- w odniesieniu do pozostałych 77 wydatków (2 586,4 tys. zł):
  - w przypadku 49 dokonano rozeznania rynku przed sporządzeniem wniosku zakupowego poprzez wysyłanie zapytań za pośrednictwem poczty elektronicznej lub kontaktu telefonicznego, przy czym w 31 przypadkach⁷⁷ nie udokumentowano tego faktu. Naczelnicy OBEN i OBAG oraz Asystenci prasowi wskazali, że zarządzenie w sprawie zamówień publicznych nie wymaga dokumentowania rozeznania rynku, zwłaszcza dla zamówień o wartości niższej niż 10 tys. zł brutto. Ponadto jako przyczyny niedokumentowania rozeznania rynku wskazali na posiadanie wiedzy i informacji na temat wykonawców wynikające z cykliczności organizowanych wydarzeń albo dostępność w regionie tylko jednego wykonawcy mogącego zrealizować zadanie (np. jeden wydawca dziennika regionalnego lub dysponujący odpowiednim zapleczem nieruchomościowym i możliwościami technicznymi),
  - w przypadku 28 wydatków⁷⁸ nie dokonano rozeznania rynku. Naczelnicy OBEN, OBAG, OBBH oraz DKi wyjaśnili, że wynikało to w głównej mierze z faktu długotrwałej współpracy z danym kontrahentem, bardzo dobrą dotychczasową współpracą, znajomością danego przedmiotu zamówienia przez wykonawcę, wysoką jakością świadczonych usług lub też kontrahent był jedynym w regionie realizatorem określonych usług.

(akta kontroli str. 689, 8620-8689, 8912-9025)

W 2024 r. Oddział poniósł wydatki w wysokości 121,8 tys. zł brutto⁷⁹ z tytułu remontu i wymiany urządzeń po pożarze, który miał miejsce 10 października 2024 r. w pomieszczeniu nr 0.10 siedziby Oddziału przy ul. S. Czarnieckiego w Krakowie. Wykonawca prac został wskazany bez dokonania rozeznania rynkowego.

P.o. Naczelnik OBAG wyjaśniła, że w wyniku zdarzenia – poza widocznymi uszkodzeniami pomieszczenia biurowego – ucierpiało szereg elementów instalacji teletechnicznych, które w całości tworzyły niezbędny system zabezpieczeń budynku, tj. m.in.: system wczesnego wykrywania pożaru (czujniki ppoż., wskaźniki zadziałania, sygnalizator), które należało zdemontować i sprawdzić poprawność ich działania, elementy systemu sygnalizacji alarmowej, itp. Wskazała, że każda ingerencja w tego rodzaju system wymagała dostępu do central głównych tych zabezpieczeń oraz posiadania kodów instalatora, stąd należało się zwrócić do gwaranta budynku, aby zachować ciągłość gwarancji. Budynek objęty był w całości gwarancją generalnego wykonawcy, dlatego to właśnie jego wskazano jako podmiot mający usunąć skutki pożaru.

(akta kontroli str. 5171-5201, 9124-9175)

W 2023 r. Oddział oraz Delegatura w Kielcach zorganizowali wyjazd (transport) na Kongres Pamięci Narodowej odbywający się w Warszawie w dniach 13-15 kwietnia⁸⁰. Łączne koszty poniesione z tego tytułu wyniosły 21,3 tys. zł (DKi –

⁷⁷ OBEN – 26; OBAG – 2; SSAP – 3.

⁷⁸ OBEN – 13 wydatków; OBAG – 2; DKi – 12; OBBH – 1.

⁷⁹ Wniosek zakupowy nr 915/2024.

⁸⁰ Wnioski zakupowe nr 373/2023 (DKi) oraz 392/2023 (OBEN).

8,1 tys. zł; OBEN – 13,2 tys. zł). Do wyjazdu na Kongres zostali zaproszeni uczniowie szkół wraz z nauczycielami, przedstawiciele organizacji kombatanckich, działacze opozycji z okresu „Solidarności” oraz przedstawiciele instytucji współpracujących z Oddziałem w zakresie edukacji i upamiętnień.

Naczelnik OBEN wskazał, że doświadczenie związane z wcześniej realizowanymi projektami, w których brali udział zaproszeni na Kongres uczestnicy, było głównym kryterium zaproponowania uczestnictwa w wydarzeniu. Ponadto Naczelnik DKi wyjaśnił, że kryteria osób zapraszanych na wydarzenie określił organizator, tj. dwie grupy młodzieży powyżej 13. roku życia oraz osoby dorosłe z organizacji pozarządowych.

(akta kontroli str. 4698-4707, 5662-5676, 9280-9296, 9317-9325)

W odniesieniu do dokonywanej w latach 2022-2025 weryfikacji, analiz efektywności i skuteczności realizowanych przez Oddział zadań Dyrektor wyjaśnił m.in., że *specyfika IPN jako wyspecjalizowanej instytucji w dziedzinie pamięci narodowej i jednostki administracji publicznej [...] polega przede wszystkim na realizacji zadań oraz osiąganiu celów określonych w ustawie o IPN. [...] Instytut powstał przede wszystkim ze względu na konieczność „zachowania pamięci o ogromie ofiar, strat i szkód poniesionych przez Naród Polski w latach II wojny światowej i po jej zakończeniu”, o „patriotycznych tradycjach zmagania Narodu Polskiego z okupantami, nazizmem i komunizmem”, o „czynach obywateli dokonywanych na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego i w obronie wolności oraz godności ludzkiej”, a także ze względu na „obowiązek ścigania zbrodni przeciwko pokojowi, ludzkości i zbrodni wojennych” oraz „powinność zadośćuczynienia przez nasze państwo wszystkim pokrzywdzonym przez państwo łamiące prawa człowieka” [...]. Koncerty, uroczystości i obchody rocznicowe są także adresowane do kombatanów, opozycjonistów i ich rodzin. Są w ten sposób elementem zadośćuczynienia przez państwo pokrzywdzonym i ich rodzinom [...]. Działania takie [...] są w zainteresowaniu ograniczonego grona odbiorców, ale są jednocześnie ważnym obowiązkiem realizowanym przez Instytut. W art. 1 ustawy o IPN [...] wskazano również „prowadzenie działań w zakresie edukacji publicznej” oraz „prowadzenie działalności związanej z upamiętnianiem historycznych wydarzeń, miejsc oraz postaci w dziejach walk i męczeństwa Narodu Polskiego [...], a także miejsc walk i męczeństwa innych narodów na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w okresie od dnia 8 listopada 1917 r. do dnia 31 lipca 1990 r.”. Zadania te Instytut musi realizować, przy czym ustawodawca nie uzależnił ich od ilości odbiorców poszczególnych działań ani od zysku [...]. Zachowanie pamięci realizowane przez instytucje państwowe odbywa się poprzez przypominanie ważnych dla pamięci narodowej rocznic, wydarzeń, postaci itp. [...] niezależnie od skali zainteresowania społecznego [...]. Realizowane to jest także poprzez rocznicowe i okolicznościowe uroczystości, za pomocą przedsięwzięć wydawniczych, wystawienniczych, organizowania obchodów, rajdów i wypraw edukacyjnych, gier miejskich, koncertów itp. [...]. Niektóre działania Instytutu dopiero po latach przynoszą efekt w postaci nagłośnienia pewnych zjawisk [...].*

Ponadto Dyrektor wyjaśnił, że w latach 2022-2025 był przeprowadzany proces weryfikacji szeroko rozumianych działań naukowo-edukacyjnych. [...] Po pierwsze, na poziomie Oddziału. Po drugie, poprzez struktury centralne IPN, a finalnie przez Kolegium IPN oraz Sejm RP. Celowość podejmowanych działań weryfikowana jest na poziomie Oddziału przy sporządzaniu planów działalności oraz w trakcie ich realizacji [...]. [...] wielostopniowy proces zatwierdzania sprawozdań z działalności zakończony przyjęciem przez Sejm RP sprawozdań Prezesa IPN w kontrolowanym okresie (a także w latach wcześniejszych) jednoznacznie świadczy o celowości podejmowanych działań merytorycznych. [...]

W przypadku przedsięwzięć o charakterze naukowym ich cele wynikają z ustawy o IPN i są wyznaczane w ramach Centralnych Projektów Badawczych lub Regionalnych Projektów Badawczych, a czasem są wynikiem współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Działalność naukowa jest weryfikowana poprzez proces recenzyjny [...]. O zasadności prowadzenia badań nie decyduje społeczna popularność tematu, lecz jego znaczenie dla rozwoju badań. Dotyczy to również konferencji naukowych. [...]

Dyrektor wskazał również, że w IPN wprowadzono procedury kontroli zarządczej w celu monitorowania i oceny efektywności działań w osiąganiu założonych celów oraz efektywności i przejrzystości wydatkowania środków publicznych. [...]. Jako przykłady modyfikacji działań merytorycznych [...] można wskazać:

- wprowadzenie w szerszym zakresie wystaw w formie roll-up, które mogą być eksponowane wewnątrz pomieszczeń wielokrotnie, w różnych lokalizacjach, minimalizując jednocześnie koszty takiego przedsięwzięcia;*
- sprecyzowanie tematyki koncertów poświęconych wojennemu i powojennemu podziemiu niepodległościowemu tak, żeby opowiadały o losach konkretnych, pojedynczych bohaterów [...] - personifikacja pozwala na wzbudzenie głębszej więzi emocjonalnej u słuchaczy i w efekcie na lepszą internalizację podawanych treści;*
- rozbudowa mediów społecznościowych Oddziału i wprowadzanie nowych form przekazu (np. rolki), pozwalających na zwiększenie grupy odbiorców;*
- rejestracja i streaming lub późniejsze udostępnienie w mediach społecznościowych nagrań spotkań edukacyjnych czy popularyzatorskich [...].*

[...] Przedsięwzięcia edukacyjne mają zróżnicowany charakter, co wpływa na odmiennosć czynników świadczących o ich skuteczności. W przypadku działań o charakterze cyklicznym - konkursy edukacyjne, rajdy historyczne, gry miejskie, wyprawy edukacyjne, turnieje debat, warsztaty dla dzieci i młodzieży, warsztaty dla nauczycieli, seminaria dla studentów itp. - o zapotrzebowaniu na takie działania i właściwej formie ich realizacji przez Oddział i Delegaturę świadczy stałe zainteresowanie i liczba uczestników kolejnych edycji.

Liczba uczestników jest także istotnym czynnikiem pozwalającym na ocenę efektywności działań skierowanych do otwartej publiczności, a więc np. spektakli edukacyjnych, koncertów poświęconych postaciom i wydarzeniom historycznym, rekonstrukcji historycznych, pikników historycznych, czy wydarzeń sportowych związanych z postaciami lub wydarzeniami historycznymi [...].

Organizując obchody świąt państwowych, rocznic historycznych czy pogrzebów uczestników działań niepodległościowych oraz uroczystości wręczania odznaczeń państwowych [...] atrakcyjność wydarzenia i liczba uczestników mają znaczenie drugorzędne, zasadnicze jest zapewnienie godnego i uroczystego przebiegu wydarzenia. [...] Stałość obchodów jest komunikatem dla kolejnych generacji poprzez wytworzenie świadomości, jakie wydarzenia i postaci historyczne są uznane przez Państwo Polskie za szczególnie istotne dla świadomości historycznej społeczeństwa. [...] zagadnienia działalności edukacyjnej, naukowej, komemoratywnej, czy poszukiwawczej nie są mierzalne na wzór przedsięwzięć komercyjnych.

(akta kontroli str. 6613-6621)

2.5. W Oddziale w latach 2022–2025 (31 stycznia) obowiązywało zarządzenie w sprawie podróży służbowych. Od 20 marca 2023 r. wdrożono moduł TetaME, w którym m.in. realizowana była obsługa i rozliczanie poleceń wyjazdów służbowych krajowych i zagranicznych pracowników IPN.

Oddział poniósł następujące wydatki z tytułu podróży służbowych krajowych⁸¹ i zagranicznych:

- w 2021 r. – 92, 9 tys. zł i 18,9 tys. zł;
- w 2022 r. – 154,1 tys. zł i 120,9 tys. zł;
- w 2023 r. – 171,6 tys. zł i 147,9 tys. zł;
- w 2024 r. – 133,5 tys. zł i 80,7 tys. zł.

W okresie objętym kontrolą nastąpił wzrost wydatków z tytułu podróży służbowych krajowych i zagranicznych w stosunku do 2021 r., przy czym odpowiednio w ujęciu rok do roku:

- 2022/2021 – wydatki wzrosły o 65,9% i o 538,2%;
- 2023/2022 – wydatki wzrosły o 11,4% i o 22,4%;
- 2024/2023 – wydatki spadły o 22,2% i o 45,5%.

(akta kontroli str. 519-553, 795, 822-823, 9725-9743)

Szczegółowemu badaniu poddano pięć poleceń wyjazdów służbowych zagranicznych z okresu 2022–2025 (do 28 lutego)⁸². W każdym przypadku polecenia podróży służbowej były celowe, związane z realizacją zadań ustawowych IPN i zostały wydane przez zastępców Prezesa IPN. Rozliczenia poleceń podróży służbowych zostały złożone terminowo i dołączono do nich stosowne dokumenty potwierdzające wydatki. Sprawozdania z podróży służbowych⁸³ złożono terminowo, wykazując osiągnięcie zakładanych celów, oraz przedstawiono je Prezesowi IPN.

W przypadku podróży służbowej dwóch pracowników OBEN do Lizbony, trwającej od 25 lipca do 10 sierpnia 2023 r., odbyła się ona drogą lądową, a nie powietrzną, jak pierwotnie planowano, pomimo że przewoźnicy lotniczy mieli w swojej ofercie bezpośrednie połączenia z Krakowa do Lizbony.

Dyrektor – odnosząc się do kwestii sposobu organizacji tej podróży (m.in. kosztów podróży na trasie Kraków-Warszawa i z powrotem, kosztów noclegów w krajach: Niemcy, Belgia, Francja, Hiszpania i Czechy w obie strony; kosztów diet przysługujących pracownikom w czasie całej podróży służbowej; faktu, że podróż służbowa miała trwać o osiem dni krócej, tj. od 30 lipca do 7 sierpnia 2023 r., przy niezmiennym programie podróży służbowej) – wyjaśnił, że delegacja [...] wynikała z decyzji centrali IPN o zaprezentowaniu w Lizbonie, w trakcie Światowych Dni Młodzieży, wystawy „Samarytanie z Markowej”. [...] wykorzystano szansę na przedstawienie w miejscu spotkania półtora miliona młodych ludzi z całego świata niezwykle ważnej, a niedostrzeganej w świecie, historii Polaków ratujących Żydów. Formę, czas i miejsce ekspozycji określało Biuro Edukacji Narodowej. [...] Decyzja o trasie delegacji i środka transportu zapadła na szczęblu Biura Edukacji Narodowej w centrali. Delegacja odbywała się samochodem

---

⁸¹ W przypadku kosztów podróży służbowych krajowych realizowanych przez pracowników Oddziału, w przypadku OKŚZpNP, OBL oraz administracji w § 441 *Krajowe delegacje służbowe* ujmowano zwroty kosztów dojazdu do pracy dla prokuratorów zatrudnionych w Oddziale. W związku z tym pominięto kwoty wynikające z tych zwrotów, ale powiększono zapisy § 441 o kwoty z § 461 *Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego* w części obejmującej podróże służbowe prokuratorów związane z postępowaniami oraz z § 470 *Szkolenia pracowników* w części obejmującej podróże służbowe pracowników związane z dojazdem na szkolenie.

⁸² Dobór celowy próby dotyczył wniosków zakupowych nr: 410/2022, 702/2023, 773/2023, 969/2023 i 146/2024.

⁸³ Nie sporządzano sprawozdań w przypadku uczestnictwa w podróży służbowej kierowcy Oddziału.

służbowym centrali, prowadzonym przez kierowcę z centrali. Oddział oddelegował jedynie pracowników merytorycznych do obsługi wystawy. W Oddziale nie dokonywano zatem analizy kosztów podróży. [...]

(akta kontroli str. 3497-3861, 8100-8103, 9361)

2.6. W latach 2022-2024 Oddział poniósł wydatki majątkowe wyłącznie w ramach § 606; nie ponoszono wydatków inwestycyjnych (§ 605).

Wydatki majątkowe Oddziału w 2022 r. wyniosły łącznie 693,25 tys. zł (2,5% wydatków Oddziału zrealizowanych w 2022 r.) i w większości zostały poniesione na zakup specjalistycznego sprzętu IT (244,8 tys. zł) oraz samochodu osobowego (164,7 tys. zł). Zaplanowane zakupy inwestycyjne (w ramach grup wydatków) zostały zrealizowane, a kwota wydatkowana stanowiła 99,3% kwoty planowanej.

W 2023 r. wydatki majątkowe Oddziału wyniosły łącznie 533,0 tys. zł (1,7% wydatków Oddziału zrealizowanych w 2023 r.) i w większości zostały poniesione na zakup specjalistycznego sprzętu IT (282,2 tys. zł) oraz oprogramowania do tworzenia kopii bezpieczeństwa do serwerowni (73,8 tys. zł). Zaplanowane zakupy inwestycyjne zostały zrealizowane, a kwota wydatkowana stanowiła 100,0% kwoty planowanej.

Wydatki majątkowe Oddziału w 2024 r. wyniosły łącznie 736,4 tys. zł (2,1% wydatków Oddziału zrealizowanych w 2024 r.) i w większości zostały poniesione na zakup specjalistycznego sprzętu IT (487,6 tys. zł) oraz samochodu osobowego na potrzeby DKi (129,6 tys. zł). Zaplanowane zakupy inwestycyjne zostały zrealizowane. Kwota wydatkowana stanowiła 90,9% kwoty planowanej, co w szczególności wynikało z niższej od planowanej ceny zakupu samochodu osobowego wraz z rejestracją.

(akta kontroli str. 3891-3929, 4392)

Analiza próby czterech wydatków majątkowych⁸⁴ na łączną kwotę 700,7 tys. zł netto (861,9 tys. zł brutto) wykazała, że:

- w trzech przypadkach potrzeba nabycia składnika majątkowego była zgłaszana przez komórkę, w której środek trwały miał być wykorzystywany. Wyjątek stanowił zakup samochodu elektrycznego, gdy potrzeba nabycia wynikała z pisma Dyrektora Generalnego IPN,
- w trzech przypadkach wydatek został rzetelnie skalkulowany, natomiast w przypadku zakupu samochodu elektrycznego wydatek nie był szacowany w Oddziale,
- nie wystąpiła sytuacja wydatkowania środków przed dokonaniem odpowiednich zmian w planie finansowym Oddziału,
- wydatki zostały poniesione do wysokości kwot ujętych w planie finansowym Oddziału oraz w planie rzeczowo-finansowym wydatków majątkowych jednostki,
- w trakcie roku nie dokonywano zmian zakresów planowanych zadań.

(akta kontroli str. 4998-5004, 5103-5104, 5205-5211, 8849-8870)

---

⁸⁴ Dostawa jednej sztuki samochodu elektrycznego – wniosek nr 241/2022; Dostawa serwera do wirtualizacji – wniosek nr 904/2023; Zakup systemu eauditor (...) – wniosek nr 908/2023; Dostawa komponentów infrastruktury serwerowej – wniosek zakupowy nr 415/2024.

2.7. W Oddziale nie opracowywano długoterminowych planów działalności, pracując w trybie planowania rocznego. W ramach procedury planowania budżetu na kolejny rok określano plan wydatków w układzie zadaniowym⁸⁵.

(akta kontroli str. 6971-6980)

Ze sprawozdań Rb-BZ1⁸⁶ za lata 2022-2024 wynikało, że spośród 20 mierników działalności Oddziału określonych dla zadań, podzadań i działań układu zadaniowego budżetu nie osiągnięto wartości docelowych następujących trzech:

- 1) liczby zrealizowanych przedsięwzięć (szt.) w ramach prowadzenia działalności edukacyjnej i badań naukowych oraz popularyzacji ich wyników (zadanie nr 1.9): w 2022 r. zaplanowano 337, a wykonano 211 (62,6%); w 2023 r. odpowiednio 344 i 239 (69,5%), a w 2024 r. 347 i 295 (85,0%);
- 2) liczby zrealizowanych przedsięwzięć/publikacji (szt.) w ramach upowszechniania wiedzy na temat najnowszej historii Polski (podzadanie nr 1.9.4 oraz działanie nr 1.9.4.1); w 2022 r. zaplanowano 277, a wykonano 151 (54,5%), w 2023 r. odpowiednio 284 i 178 (62,7%), a w 2024 r. 287 i 223 (77,7%);
- 3) liczby zrealizowanych przedsięwzięć (szt.) w ramach poszukiwania miejsc spoczynku osób poległych w walkach o niepodległość i zjednoczenie Państwa Polskiego (zadanie nr 1.9, podzadanie nr 1.9.4, działanie nr 1.9.4.1): w latach 2022-2024 zaplanowano 10, a wykonano 9 (90,0 %), 7 (70,0%) i 6 (60,0%).

(akta kontroli str. 3891-3892, 3920-3923)

W przypadku mierników opisanych w pkt 1 i 2 Dyrektor wyjaśnił m.in., że *[...] w 2021 w Oddziałowym Biurze Edukacji Narodowej nastąpiły zmiany w naliczeniach mierników, które doprowadziły do wystąpienia błędów statystycznych w obliczeniach. [...] stwierdzono brak danych [...] z Referatu Edukacji Narodowej Delegatury IPN w Kielcach [...]*. W odniesieniu do zadania 1.9 poinformował, że w 2022 r. planowana wartość miernika wynosiła 337, a osiągnięta 330, w 2023 r. odpowiednio 344 i 368, a w 2024 r. 347 i 409. W przypadku działania 1.9.4.1 planowane i zrealizowane wartości miernika wynosiły odpowiednio: w 2022 r. – 277 i 270, w 2023 r. – 284 i 307, a w 2024 r. – 287 i 337. Dyrektor wyjaśnił, że *zmiany w zakresie obliczeń nastąpiły dopiero w roku 2025, co powinno wyeliminować powtarzanie błędów statystycznych. [...] naczelnicy przekazujący dane do Rb-BZ1 [...] zostali pouczeni o konieczności weryfikacji danych [...] przed ich przekazaniem do komórki sprawozdawczej [...] oraz że główna księgowa Oddziału dokonuje korekty w sprawozdaniach Rb-BZ1 za lata 2022, 2023, 2024.*

(akta kontroli str. 6883, 6901-6902, 6906-6907, 6926-6933)

⁸⁵ Działalność Oddziału realizowana był w ramach: funkcji 1. Zarządzanie państwem, zadania nr 1.9 Działalność ustawowa Instytutu Pamięci Narodowej, dla którego określono cztery podzadania: nr 1.9.1 Gromadzenie, opracowywanie, digitalizacja i udostępnianie dokumentów z archiwów IPN (działania nr 1.9.1.1 i 1.9.1.2), nr 1.9.2 Prowadzenie śledztw w sprawie zbrodni nazistowskich, komunistycznych oraz przeciwko ludzkości i innych (działanie nr 1.9.2.2), nr 1.9.3 Opracowywanie i publikowanie informacji w BIP IPN oraz katalogach tematycznych, prowadzenie rejestru oświadczeń lustracyjnych i ich analiza, przygotowywanie postępowań lustracyjnych (działania nr 1.9.3.1 i 1.9.3.2) i nr 1.9.4 Działalność edukacyjna, wystawiennicza, badawcza, wydawnicza i dokumentacyjna (działanie nr 1.9.4.1), oraz w ramach funkcji 9. Kultura i dziedzictwo narodowe, zadania nr 9.1.W Ochrona i popularyzacja dziedzictwa i tożsamości narodowej w kraju i za granicą, dla którego określono jedno podzadanie nr 9.1.1.W Ochrona materialnego dziedzictwa kulturowego i miejsc pamięci narodowej w kraju i za granicą (działania nr 9.1.1.7.W i nr 9.1.1.9.W).

⁸⁶ Roczne sprawozdanie z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym.

W przypadku miernika opisanego w pkt 3 Dyrektor wyjaśnił m.in., że nieosiągnięcie jego planowanej wartości w poszczególnych latach wynikało w szczególności z problemów technicznych i w konsekwencji braku możliwości eksploracji jednego z grobów na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie, jak również odsunięcia w czasie prac przy grobach wojennych w Choczołowie i Łękawicy, wycofania zgody przez właściciela miejsca domniemanego pochówku partyzantów w Lubomierzu czy tymczasowej rezygnacji z prac w Wadowicach z uwagi na konieczność pogłębienia badań historycznych.

(akta kontroli str. 6883, 6902-6906)

Naczelnicy biur merytorycznych Oddziału sporządzali roczne ogólne plany działalności w zestawieniu merytoryczno-finansowym oraz – w większej szczegółowości – plany miesięczne.

Dyrektor wyjaśnił, że przeprowadzał analizy stopnia realizacji zadań [...] w trakcie roku – za wyjątkiem działań Delegatury IPN w Kielcach, która merytorycznie podlega Prezesowi IPN. Analiza ta odbywała się na spotkaniach dyrektora z naczelnikami poszczególnych pionów [...] z reguły raz w tygodniu, nie były protokołowane. W przypadku [...] szczególnie istotnych przedsięwzięć Dyrektor zwoływał dodatkowe spotkania z naczelnikami i koordynującymi dane działanie pracownikami [...].

W Oddziale ustalano ponadto stan realizacji zadań na potrzeby opracowania informacji rocznej Prezesa IPN, o której mowa w art. 24 ust. 1 ustawy o IPN, lub rocznego sprawozdania Prezesa IPN z działalności IPN, o którym mowa w art. 23 ust. 2 pkt 1 ustawy o IPN. Procedurę sporządzania sprawozdania rocznego z działalności IPN określały zarządzenia Prezesa IPN⁸⁷.

(akta kontroli str. 6, 17, 569-657, 6971, 6973-6974)

2.8. W latach 2022–2025 (do 20 lutego) Oddział dysponował łącznie pięcioma kartami płatniczymi, z czego w jednym przypadku karta nie została wydana pracownikowi, z uwagi na urlop macierzyński. Trzy z nich pozostawały w użyciu pracowników Oddziału, a jedna – pracownika DKi.

Karty zostały przyznane zgodnie z regulaminem korzystania ze służbowych kart płatniczych użytkowanych przez pracowników IPN, określonym zarządzeniem Prezesa IPN⁸⁸.

Miesięczne limity dla poszczególnych kart płatniczych określono w wysokości od 5 tys. zł do 17 tys. zł, w zależności od sposobu dokonywania transakcji. Dla wszystkich kart płatniczych określono jednakowy limit dla wypłat gotówkowych w kraju i za granicą – w wysokości 1 tys. zł, natomiast w przypadku transakcji bezgotówkowych w kraju i za granicą oraz internetowych wysokość limitu ustalono od 1 tys. zł do 5 tys. zł.

Oddział nie ponosił kosztów związanych z posiadaniem służbowych kart bankowych i korzystaniem z nich.

---

⁸⁷ Nr 36/21 z 29 grudnia 2021 r., Nr 52/22 z 28 grudnia 2022 r., Nr 40/23 z 7 grudnia 2023 r., Nr 1/24 z 11 stycznia 2024 r. oraz Nr 46/24 z 31 grudnia 2024 r.

⁸⁸ Dalej: *Regulamin korzystania ze służbowych kart płatniczych*. Zarządzenie Prezesa IPN z dnia 29 stycznia 2014 r. w sprawie regulaminu korzystania ze służbowych kart płatniczych użytkowanych przez pracowników IPN, zmienione zarządzeniem z 14 maja 2018 r.

Szczegółowym badaniem objęto użytkowanie wszystkich czterech kart służbowych wydanych przez NBP dla pracowników Oddziału w następujących miesiącach: czerwiec i listopad 2022 r., kwiecień, lipiec i październik 2023 r., maj, sierpień i grudzień 2024 r. oraz luty 2025 r.⁸⁹ Łącznie zbadano 34 płatności dokonane przy użyciu służbowych kart płatniczych.

Wydatki w ww. okresach dotyczyły przede wszystkim zakupów artykułów spożywczych i gospodarczych (w tym na potrzeby Centrum Edukacyjnego „Przystanek Historia” w Kielcach i warsztatów edukacyjnych w ramach ogólnopolskiego konkursu IPN „Silni Polską!”, w związku z akcją „Zapal Światło Wolności”) oraz zakupu kwiatów, książek, składanych krzeseł, umieszczenia w serwisie internetowym ogłoszenia o pracę, zakupu biletu lotniczego w związku z podróżą służbową zagraniczną, opłaty postojowej (abonament roczny) dla samochodu służbowego Delegatury IPN w Kielcach.

Co do zasady, korzystanie z kart płatniczych odbywało się zgodnie z Regulaminem korzystania ze służbowych kart płatniczych, z zastrzeżeniem nw. przypadków, w których stwierdzono formalne uchybienia w stosunku do jego postanowień.

W przypadku żadnego z 34 zbadanych wydatków opis dowodu księgowego nie został uzupełniony o adnotację „płatności dokonał (imię i nazwisko) przy użyciu służbowej karty płatniczej”, pomimo że na konieczność umieszczania takiego zapisu wskazywał § 7 ust. 1 Regulaminu korzystania ze służbowych kart płatniczych, a jeżeli zamieszczano już taką informację, to np. następującej treści: „Płatność zrealizowana kartą płatniczą IPN”, „Zapłacono kartą płatniczą delegatury” lub „Zapłacono kartą płatniczą IPN”.

Dyrektor wyjaśnił, że *wszystkie dowody księgowe dostarczone do RFK posiadały opis dotyczący płatności kartą, lecz [...] nie zawierał imienia i nazwiska osoby uprawnionej. Każdorazowo weryfikowano fakturę z wydrukiem zestawienia płatności kartami w NBP, na których do każdej płatności przypisany jest numer karty użytkownika. Naczelnikom biur na zebraniu wydano odpowiednie polecenia dyscyplinujące, aby w przyszłości zwracano większą uwagę na opisy faktur.*

W czterech przypadkach spośród 34 zbadanych wydatków⁹⁰, na łączną kwotę 275,67 zł, pracownicy będący użytkownikami służbowych kart płatniczych przekazali do opisu dowody księgowe w terminie przekraczającym 3 dni robocze od daty dokonania płatności, przewidzianym w § 7 ust. 2 ww. Regulaminu.

Dyrektor wyjaśnił, że *powyższe wydatki [...] zostały rozliczone [...] przed terminem najbliższej wypłaty wynagrodzeń. Przyczyną niedochowania w kilku przypadkach terminu przekazania dokumentów rozliczeniowych były problemy logistyczne.*

Poinformował również, że *nie weryfikował [...] w ramach kontroli funkcjonalnej sposobu użytkowania i rozliczeń służbowych kart płatniczych, bowiem w latach 2022–2025 (do 28 lutego), zgodnie z regulaminem, zakup towarów i usług z płatnością za pomocą służbowej karty płatniczej odbywa się na podstawie zatwierdzonego wniosku w ESEW, gdy nie ma możliwości uregulowania płatności*

---

⁸⁹ W pozostałych miesiącach 2022 r. oraz w styczniu 2025 r. nie stwierdzono obciążeń służbowych kart płatniczych z tytułu poniesionych wydatków.

⁹⁰ Wnioski zakupowe nr 362/2023 (płatność 30 października 2023 r.), 470/2023 (23 lipca 2023 r.) i 185/2025 (11 i 13 lutego 2025 r.).

w formie przelewu bankowego. Płatności kartą służbową dokonuje pracownik, uprawniony do jej używania, a otrzymując ją, podpisuje oświadczenie o zapoznaniu się z regulaminem korzystania z kart i zobowiązuje się go przestrzegać [...].

(akta kontroli str. 5-7, 481-489, 922, 1169-1178, 2149-2151, 2163, 2706-2899, 6934-6955, 9351-9360)

2.9. Procedury kontroli zarządczej w Oddziale określono zarządzeniem Prezesa IPN z 28 stycznia 2011 r.⁹¹ oraz decyzją Dyrektora Oddziału z 24 września 2015 r.⁹², w której wskazano m.in. dokumentację systemu kontroli zarządczej oraz organizację samooceny systemu. Decyzją z 27 lipca 2015 r.⁹³ Dyrektor Oddziału określił ponadto zasady i tryb zarządzania ryzykiem.

(akta kontroli str. 5-6, 8-17, 497-501, 3930-3948)

W komórkach organizacyjnych Oddziału raz w roku dokonywano identyfikacji i oceny ryzyk, określając prawdopodobieństwo i skutki ich wystąpienia, i na tej podstawie dokonując oceny poziomu istotności ryzyka. Wskazywano istniejące mechanizmy kontrolne i proponowane działania; określano również akceptowalny poziom ryzyka, zgodnie z § 9 ust. 3 zarządzenia w sprawie kontroli zarządczej. Kierownicy komórek organizacyjnych Oddziału składali roczne raporty dotyczące funkcjonowania zarządzania ryzykiem, co było zgodne z § 10 ust. 2 decyzji w sprawie zarządzania ryzykiem.

(akta kontroli str. 500, 3936-3941, 7037-7130)

Dyrektor za lata 2022-2024 złożył oświadczenie o stanie kontroli zarządczej w Oddziale, zgodne z wzorem określonym w załączniku do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru oświadczenia o stanie kontroli zarządczej⁹⁴, wraz z samooceną kontroli zarządczej oraz raportem oceny ryzyka. W kwestionariuszu samooceny odnoszono się każdorazowo do standardów kontroli zarządczej we wszystkich obszarach: środowiska wewnętrznego, celu i zarządzania ryzykiem, mechanizmów kontroli, informacji i komunikacji oraz monitorowania i oceny⁹⁵.

(akta kontroli str. 3949-4255)

Audyt wewnętrzny realizowany był w Oddziale przez Samodzielną Sekcję Audytu Wewnętrznego Centrali IPN; i tak:

- w 2022 r. zrealizowano zadanie pn. *Ocena procesu ewidencji składników majątku* – nie stwierdzono nieprawidłowości i nie wydano zaleceń;
- w 2023 r. zrealizowano zadanie pn. *Ocena procesu udzielania zamówień publicznych* – nie stwierdzono nieprawidłowości i nie wydano zaleceń;
- w 2024 r. zrealizowano zadanie pn. *Audyt zgodności przetwarzania danych osobowych z przepisami o ochronie danych osobowych oraz przestrzegania zasad w zakresie bezpieczeństwa informacji w Oddziale IPN – KŚZpNP*

⁹¹ Zarządzenie z 28 stycznia 2011 r. w sprawie procedur kontroli zarządczej w IPN; dalej: *zarządzenie w sprawie kontroli zarządczej*.

⁹² Decyzja z 24 września 2015 r. w sprawie kontroli zarządczej i jej funkcjonowania w Oddziale IPN w Krakowie oraz Delegaturze IPN w Kielcach; dalej: *decyzja w sprawie kontroli zarządczej*.

⁹³ Decyzja z 27 lipca 2015 r. w sprawie polityki zarządzania ryzykiem w Oddziale IPN w Krakowie i Delegaturze IPN w Kielcach, zmieniona decyzją Dyrektora z 10 października 2019 r.; dalej: *decyzja w sprawie zarządzania ryzykiem*.

⁹⁴ Dz.U. Nr 238, poz. 1581.

⁹⁵ Obszary kontroli zarządczej określone w załączniku do komunikatu nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MF Nr 15, poz. 84).

w Krakowie – wskazano siedem rekomendacji, o sposobie realizacji których Zastępca Dyrektora poinformowała w piśmie do dyrektora Biura Ochrony IPN⁹⁶.

(akta kontroli str. 3930-3932, 4256-4384, 9273-9277)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W przypadku umowy zlecenia zawartej na kwotę 36,0 tys. zł we wniosku zakupowym nr 106/2025 wskazano bezpośrednio wykonawcę zamówienia, nie przedstawiając w nim uzasadnienia zasadności powierzenia wykonania zamówienia temu wykonawcy, co naruszało § 6 ust. 7 pkt 6 zarządzenia w sprawie zamówień publicznych. Zgodnie z tym przepisem do obowiązków wnioskodawcy należy w szczególności m.in. dla zamówień, których wartość przekracza 10,0 tys. zł brutto, sporządzenie zestawienia porównawczego minimum trzech ofert różnych wykonawców albo uzasadnienie zasadności powierzenia wykonania zamówienia danemu wykonawcy.

P.o. Naczelnik OBAG wyjaśniła, że dobór wykonawcy do realizacji umowy zlecenia z 13 stycznia 2025 roku (będącej efektem zatwierdzonego wniosku nr 106/25 w ESEW) nastąpił w sposób celowy i uzasadniony, na podstawie posiadanego przez niego doświadczenia zawodowego [...] oraz pozytywnych rekomendacji. Zleceniobiorca wykazał się odpowiednimi kwalifikacjami oraz praktycznymi umiejętnościami w zakresie drobnych prac konserwatorskich i technicznych. [...] Z uwagi na charakter zlecenia (prace pomocnicze i doraźne w zakresie bieżącej konserwacji), a także niewielką wartość umowy, zastosowano uproszczony tryb wyboru wykonawcy, bez formalnego postępowania rekrutacyjnego. Po przeprowadzeniu rozeznania rynku poprzez badanie telefoniczne i internetowe, Naczelnik OBAG [...] zaprosiła na spotkanie dwóch potencjalnych zleceniobiorców [...], po czym dokonała wyboru jednego z nich biorąc pod uwagę większą dyspozycyjność i doświadczenie w danej dziedzinie. Nie posiadamy dokumentacji z tych czynności.

NIK zauważa, że chociaż do kontroli przedłożono dwa CV pozyskane przez Oddział prawdopodobnie na potrzeby przedmiotowego zlecenia, jednakże taki sposób postępowania również nie wypełniał dyspozycji § 6 ust. 7 pkt 6 zarządzenia w sprawie zamówień publicznych.

2. W trzech przypadkach spośród 27 zbadanych umów cywilnoprawnych umowy zlecenia zostały zawarte z wykonawcami bez uprzedniego sporządzenia wniosku zakupowego w ESEW, tj. bez zabezpieczenia środków finansowych na realizację wydatku, co było niezgodne z § 6 ust. 1 zarządzenia w sprawie zamówień publicznych, który wskazywał, że wydatkowanie środków publicznych w IPN poprzedza się sporządzeniem wniosku w ESEW, a stosownie do § 2 pkt 14 ww. zarządzenia – wniosek stanowił wystąpienie o zabezpieczenie środków finansowych na realizację wydatku. Miało to miejsce w przypadku nw. umów zlecenia zawartych:

a) 1 marca 2022 r. na kwotę 22,4 tys. zł, na okres od 1 marca do 24 sierpnia 2022 r., przy czym wniosek zakupowy nr 233/2022 sporządzony przez OKŚZpNP zarejestrowano 4 marca 2022 r., a zatwierdzono 8 marca 2022 r.;

---

⁹⁶ Pismo z 12 kwietnia 2024 r. w odpowiedzi na raport z przeprowadzenia audytu zgodności.

- b) 1 stycznia 2022 r. na kwotę 25,0 tys. zł, na okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 r., przy czym wniosek zakupowy nr 17/2022 sporządzony przez OBAG zarejestrowano 3 stycznia 2022 r., a zatwierdzono 10 stycznia 2022 r.;
- c) 1 stycznia 2023 r. na kwotę 25,2 tys. zł, na okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r., przy czym wniosek zakupowy nr 78/2023 sporządzony przez OBAG zarejestrowano 3 stycznia 2023 r., a zatwierdzono 16 stycznia 2023 r.

Dyrektor Oddziału wyjaśnił, że [...] środki finansowe przeznaczone na przedmiotowe umowy zlecenia były zapreliminowane w planie wydatków jednostki, a późniejsze zatwierdzenie wniosków nie miało wpływu na dodatkowe obciążenie budżetu Oddziału [...], i dalej, że [...] przedmiotowe umowy i ich daty były podyktowane wyjątkowymi okolicznościami i nie stanowią praktyki. Jednocześnie podjęto działania naprawcze w postaci zwołanego zebrania wszystkich naczelników oraz wydania jednoznacznego polecenia przestrzegania przepisów wewnętrznych dot. udzielania zamówień publicznych.

(akta kontroli str. 8333-8411, 8537-8562, 9424-9447, 9755-9758)

3. Ogłoszenie o wykonaniu umowy w ramach postępowania na dostawę komponentów infrastruktury serwerowej⁹⁷ zostało zamieszczone w BZP 27 stycznia 2025 r., tj. po upływie 188 dni od wykonania umowy, które nastąpiło 23 lipca 2024 r. Było to niezgodne z art. 448 pzp, według którego zamawiający taką czynność powinien wykonać w terminie 30 dni od wykonania umowy.

Pracownik OBAG wyjaśnił, że przekroczenie terminu wynikało ze spiętrzenia obowiązków służbowych związanych z przeprowadzką Oddziału do nowej siedziby.

(akta kontroli str. 8691-8696)

4. Opisy dwóch faktur VAT nr: 1013231 z 28 lutego 2022 r. (kwota 3 062,70 zł) oraz 1013397 z 31 marca 2022 r. (kwota 3 062,70 zł) sporządzono nierzetelnie, ponieważ wskazano w nich, że wydatki poniesione zostały na podstawie umowy nr OVIKr 03020- 33/22 zawartej 17 marca 2022 r. na okres od 1 kwietnia do 31 grudnia 2022 r. W umowie nie przewidziano wcześniejszego wykonania usługi, które obejmowałyby miesiące luty i marzec 2022 r., tj. jak wskazano w opisie ww. faktur. Również miesięczne wynagrodzenie wykonawcy określone umową było inne niż wypłacone na podstawie ww. faktur i wynosiło 3 218,90 zł.

Pracownik OBAG, który sporządził ww. opisy na fakturach, wyjaśnił że powołanie się w nich na umowę nr OVIKr 0302-33/22 z 17 marca 2022 r. jako podstawę wydatków, mimo że obowiązywała ona dopiero od 1 kwietnia, wynikało z otrzymania 1 marca 2022 r. od wykonawcy odpowiedzi na przekazaną przez Oddział 1 lutego 2022 r. propozycję przedmiotowej umowy. Wówczas kontrahent poinformował o podwyżce ceny usługi o 5,1%, co miało wpływ na wydłużenie procesu uzgodnień umowy.

Ponadto wyjaśnił, że podczas procedury podpisywania faktury z 28 lutego 2022 r. doszło do pomyłki, w wyniku której poświadczył zgodność faktury z ww. umową, mimo że formalnie nie była ona jeszcze zawarta. Wskazał również, iż biorąc pod uwagę, że przez dłuższy czas po przekazaniu umowy (do 1 lutego 2022 r.) do Oddziału nie wpłynęły żadne uwagi ani zastrzeżenia, mogło to być

⁹⁷ Sprawa nr OVIKr-280-2/24 (ogłoszenie w BZP nr 2024/BZP 00333080 z 21 maja 2024 r.).

uznane za milczące przyjęcie umowy przez kontrahenta, co przyczyniło się do dalszych nieporozumień. Podkreślił również, iż RFK prawidłowo wpisał numer wniosku na fakturach, a omyłka dotyczyła jedynie błędnego przypisania umowy. Wynikało to z błędu w trakcie obiegu dokumentów, jednak nie miało wpływu na zgodność płatności z przepisami i budżetem Oddziału. Ponadto omyłka ta nie wpłynęła na zobowiązanie do zapłaty, ponieważ usługa została zrealizowana zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami. Dodał także, że błąd w numerze umowy nie skutkował niegospodarnością ani nie naruszał legalności wydatku – świadczenie zostało faktycznie wykonane, a faktury odzwierciedlały rzeczywisty koszt.

Asystent prasowy Oddziału, dokonująca sprawdzenia i zatwierdzenia pod względem merytorycznym faktur, wyjaśniła m.in., że sprawa podpisania umowy rozpoczęła się od rozmowy telefonicznej z usługobiorcą, potwierdzającej chęć kontynuowania zlecenia w 2022 r. Proces tworzenia umowy trwał od 28 stycznia 2022 r., tj. od wiadomości e-mail będącej potwierdzeniem przedłużenia rezerwacji na 2022 r. Projekt umowy został wysłany 1 lutego 2022 r. do kontrahenta, a podpisanie umowy zostało opóźnione przez usługobiorcę z przyczyn nieznanych Oddziałowi i nastąpiło dopiero w marcu.

(akta kontroli str. 4871-4880, 4910-4915, 8947-8962, 9026-9039)

NIK zauważyła, że płatności za ww. faktury dokonano na podstawie ustnych oraz e-mailowych ustaleń z wykonawcą, a nie umowy wskazanej w opisie faktur. Należy zaznaczyć, że zamieszczenie opisu na fakturze stanowi część kontroli merytorycznej dowodu księgowego, którą uregulowano w Oddziale 1 stycznia 2020 r. Instrukcją sporządzania, obiegu i kontroli dowodów księgowych (...). Zamieszczenie opisu faktury nr 1013231 z 28 lutego 2022 r. (przekazanie środków na rachunek wykonawcy – 7 marca 2022 r.), w którym odwołano się do umowy podpisanej 17 marca 2022 r., może świadczyć o dokonaniu go następczo, tj. po zapłacie przedmiotowego zobowiązania.

5. Płatności wynagrodzenia w łącznej kwocie 25,2 tys. zł za obsługę w 2024 r. bieżącego zabezpieczenia prawidłowego działania elementów wyposażenia pięciu budynków, w których Oddział prowadził działalność statutową⁹⁸, dokonano na podstawie comiesięcznych rachunków wykonawcy z wykazem dni i liczby godzin realizacji zlecenia, jednak bez wykazu wykonanych prac. Było to niezgodne z § 4 ust. 1 umowy zawartej 1 stycznia 2024 r. pomiędzy Dyrektorem a zleceniobiorcą, który określał, że do rachunku dołączony będzie wykaz prac wraz z zestawieniem godzinowym.

P.o. Naczelnik OBAG wyjaśniła, że w § 4 ust. 1 umowy intencją stron było usystematyzowanie procesu wynagradzania zleceniobiorcy na podstawie zadań zleconych w okresie realizacji usług, za który zleceniobiorca wystawiał rachunek oraz ewidencję godzin, w których realizował przedmiot umowy. Dodała, że zleceniobiorca nie był przedsiębiorcą, a zadania były określane na bieżąco bezpośrednio lub telefonicznie na podstawie zgłoszeń z poszczególnych obiektów lub po ich oględzinach. Zrealizowane prace były weryfikowane przez

---

⁹⁸ W szczególności, jak wskazano w umowie, dotyczyło to napraw bieżących wyposażenia, usuwania usterek i awarii wod-kan, oczyszczania filtrów, napraw i wymiany zamków, wymiany żarówek, doraźnych napraw mebli.

naczelnika OBAG lub osobę przez niego upoważnioną. P.o. Naczelnik OBAG wyjaśniła także, iż skutkiem prawidłowości realizacji i zakończenia przedmiotowych prac w okresach miesięcznych były rachunki, które upoważniona osoba uzgadniała każdorazowo po ich przedłożeniu.

(akta kontroli str. 5267-5307, 9040-9046)

NIK nie odnosi się do rzetelności dokonywanej przez naczelnik OBAG (lub osobę przez nią upoważnioną) weryfikacji realizacji zadań przez zleceniobiorcę, ponieważ do kontroli nie przedłożono dokumentacji w tym zakresie. Zaznaczyć jednak należy, że intencja usystematyzowania procesu rozliczania umowy, określona przez zamawiającego w przytoczonym zdaniu § 4 ust. 1 umowy, nie znalazła odniesienia w odbiorze zleconych prac.

OCENA CZĄSTKOWA

Badanie rozporządzania środkami finansowymi Oddziału, przeprowadzone na próbie o łącznej wartości 3 189,9 tys. zł (dobrane celowo: wydatki majątkowe, zlecenia usług osobom fizycznym, zakupy usług obcych oraz należności pracowników z tytułu podróży służbowych), wykazało że zostały one poniesione celowo na zaspokojenie faktycznych potrzeb Oddziału oraz gospodarnie – nie stwierdzono wydatków zrealizowanych w nadmiernej wysokości lub niezgodnie z przeznaczeniem. Komórki organizacyjne Oddziału, a także Delegatura IPN w Kielcach, prowadziły działalność realizującą zadania statutowe IPN, jakkolwiek efekty podejmowanych działań nie zawsze były mierzalne w krótkim okresie, z uwagi na specyfikę zadań jednostki.

Polityka płacowo-kadrowa Oddziału w okresie objętym kontrolą nie budziła zastrzeżeń. Ze służbowych kart płatniczych korzystano – co do zasady – w sposób zgodny z wewnętrznymi regulacjami IPN, gospodarnie i celowo.

Stwierdzone przypadki nieprawidłowości dotyczyły w szczególności:

- zawarcia trzech umów zlecenia na łączną kwotę 72,6 tys. zł bez formalnego zatwierdzenia planowanych wydatków w budżecie Oddziału, tj. z naruszeniem wewnętrznych przepisów IPN dotyczących udzielania zamówień publicznych;
- zamieszczenia w BZP ogłoszenia o wykonaniu umowy o wartości 385,0 tys. zł netto z opóźnieniem wynoszącym 188 dni od jej wykonania, co było niezgodne z art. 448 pzp;
- rozliczenia wykonawcy z wykonania umowy o wartości 25,2 tys. zł na podstawie niekompletnej dokumentacji w stosunku do wymogów określonych w tej umowie.

Niezależnie od powyższej oceny, NIK zwraca uwagę, że przypadki nieudokumentowania dokonania rozeznania rynku przed sporządzeniem wniosków zakupowych stanowią ograniczenie przejrzystości postępowań zakupowych. Wprawdzie zarządzenie nr 65/20 Prezesa IPN z 30 grudnia 2020 r. w sprawie udzielania zamówień publicznych nie nakładało takiego obowiązku, jednakże – zdaniem NIK – decyzje dotyczące wyłonienia wykonawców zamówień finansowanych ze środków publicznych powinny być transparentne, a zatem w pełni dokumentowane. Ponadto przypadki nieprzeprowadzania rozeznania rynku przed sporządzeniem wniosków zakupowych, wynikające np. z długotrwałej współpracy z kontrahentami, wiedzy o ich rzetelności bądź o tym,

że byli jedynymi na rynku wykonawcami danej usługi, powinny zostać ograniczone do minimum i uwzględniać zmiany zachodzące na rynku dóbr i usług, w szczególności tych powszechnie dostępnych. W przeciwnym razie powstaje bowiem ryzyko poniesienia kosztu alternatywnego, tj. utraconych korzyści wyboru innego np. nowopowstały podmiot na rynku, o którym – w wyniku niedokonania rozeznania rynkowego – jednostka nie będzie miała wiedzy. Jednocześnie działanie takie może prowadzić do ograniczenia efektywności wydatkowanych środków publicznych.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi   Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski   W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Wpisywanie do ksiąg obiektów budowlanych ustaleń, informacji o stwierdzonych nieprawidłowościach oraz zaleceń z przeprowadzonych kontroli, o których mowa w art. 62 ust. 1 Prawa budowlanego.
2. Efektywne wykorzystywanie powierzchni biurowej na stanowiska pracy w siedzibie Oddziału przy ul. S. Czarnieckiego 3 w Krakowie, tak aby zmniejszyć albo wyeliminować koszty związane z długoterminowym najmem powierzchni na potrzeby bieżącego funkcjonowania Oddziału.
3. Niezwłoczne wykonanie pilnego zalecenia wynikającego z protokołów z kontroli konstrukcyjno-budowlanych obiektów, przeprowadzonych w 2023 r. i 2024 r. w siedzibie oddziałowego archiwum.
4. Niezwłoczne wykonanie zaleceń wynikających z protokołów kontroli przewodów kominowych, przeprowadzonych w latach 2022-2024 w siedzibie Delegatury IPN w Kielcach, w której użytkowana jest instalacja gazowa.
5. Ujęcie w księgach rachunkowych Oddziału pomnika rtm. Z. Szendzielarza w Osielcu jako środka trwałego, w związku z zakończeniem procesu jego budowy.
6. Objęcie w toku inwentaryzacji drogą spisu z natury znajdujących się w Oddziale aktywów, będących własnością innych jednostek, powierzonych do używania, oraz powiadomienie tych jednostek o wynikach spisu.
7. Objęcie w toku inwentaryzacji na ostatni dzień roku obrotowego drogą spisu z natury środków trwałych nieznajdujących się na terenie strzeżonym, w szczególności komputerów przenośnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie

z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, 21 maja 2025 r.

Kontrolerzy

Paweł Karbownik

specjalista kontroli państwowej

/podpisano elektronicznie/

Barbara Antkiewicz

doradca ekonomiczny

/podpisano elektronicznie/

Hubert Brzozowski

doradca ekonomiczny

/podpisano elektronicznie/

Piotr del Fidali

główny specjalista kontroli
państwowej

/podpisano elektronicznie/

Dyrektor

Delegatury Najwyższej Izby Kontroli

w Krakowie

Janusz Klimek

/podpisano elektronicznie/